

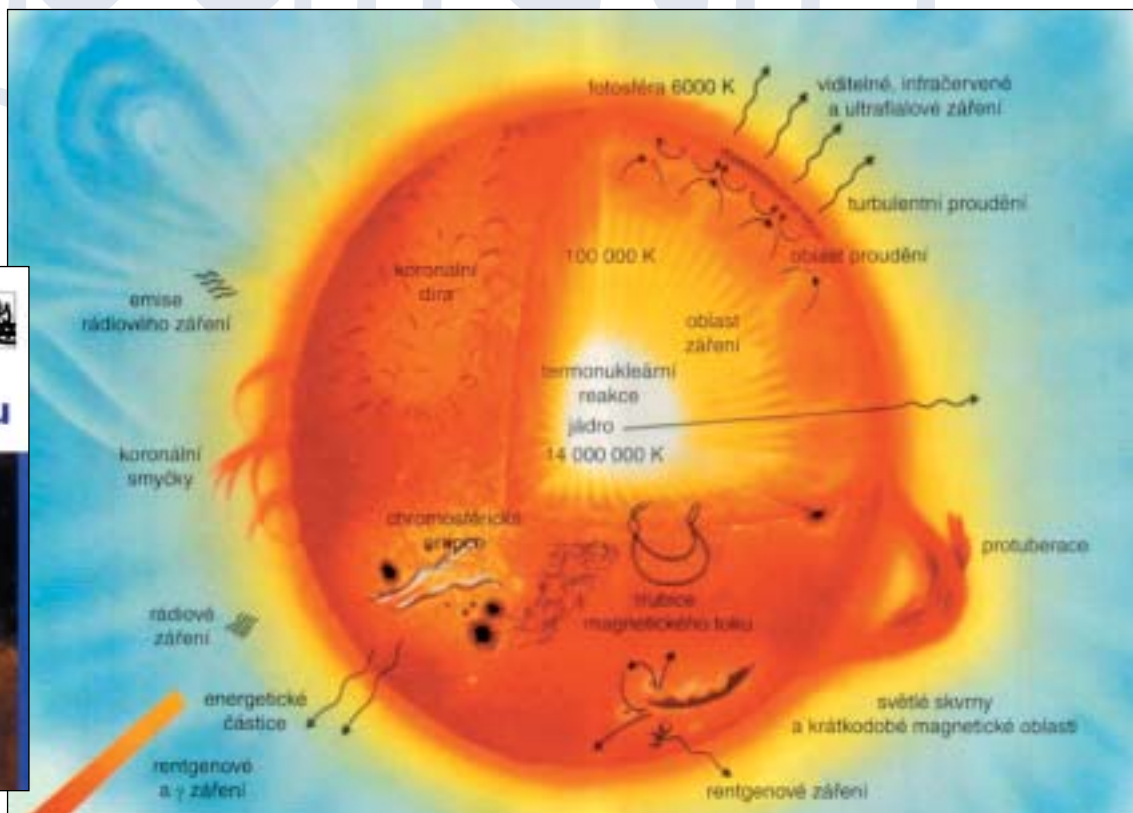
bulletin 3

20 BŘEZEN 2007

akademický

*Profese vědeckého ilustrátora klade velmi přísné nároky na přesnost, výstižnost a současně vědeckou a výtvarnou kvalitu díla. Jan Dungel pracuje s tužkou, štětcem i fotoaparátem. Snímek kajmana brýlového použil pro knihu *Jak se maluje prales* (více na str. 24–25).*

REPROFOTO: FÚZE – ENERGIE VESMÍRU

Kniha, kterou vydalo nakladatelství Mladá fronta, se představila čtenářům v budově Akademie věd ČR na Národní třídě. Zleva: Vladimír Remek, Václav Pačes a Milan Řípa

Knihu, která popisuje cestu od poznání zdroje energie hvězd počátkem minulého století až k jejímu prvnímu řízenému uvolnění na Zemi v devadesátých letech pokřtili 22. 3. 2007 kosmonaut a europoslanec Vladimír Remek a ředitel Ústavu fyziky plazmatu AV ČR, v. v. i., Pavel Chráska za přítomnosti jejich překladatelů Milana Řípy a Jana Mlynáře.

Jak v úvodním slovu sdělil předseda Akademie věd ČR Václav Pačes, kniha čtenáře poučí nejen o jaderné fúzi, ale o fyzice plazmatu vůbec. Zároveň upozornil, že Česká republika je zapojena do výzkumu fúze nejmodernějšími přístroji – Ústav fyziky plazmatu AV ČR, v. v. i., bude disponovat tokamakem COMPASS-D, který nedávno dostal darem z Velké Británie. Český překlad doplňuje dodatek o historii výzkumu řízené fúze v bývalém SSSR a České republice. Jan Mlynář v rozhovoru pro *Akademický bulletin* (AB 12/2005) uvedl: „Za předpokladu, že se kolem COMPASS-D vytvoří dostatečně silný tým, může nás toto zařízení dostat až do ‚první ligy‘.“ Autoři knihy *Fúze Energie vesmíru*, Garry McCracken a Peter Stott z Velké Británie, zasvětili

problematice jaderné fúze a fyzice plazmatu celý život. „Při výzkumu využití fúze k výrobě energie na Zemi bylo vynaloženo velké úsilí. Fúze by totiž měla zabezpečit čistý a nevyčerpatelný zdroj energie. Nicméně, aby se uvolnila fúzní energie, musí se palivo ohřát na neuvěřitelně vysoké teploty v oblasti stovek miliónů stupňů Celsia – více než ve středu Slunce. Základní problém je, v čem horké palivo uchovat – na Zemi pochopitelně nenajdete materiál, který by podobným teplotám odolal,“ vysvětlují v předmluvě. Podle Jana Mlynáře se tento základní fyzikální problém v zásadě již podařilo vyřešit pomocí spoutání horkého paliva v silném magnetickém poli. Proto se nyní těžiště práce přesouvá do technologického výzkumu, jehož hlavní, ale nikoli jedinou součástí je zařízení ITER.

První komerční fúzní reaktor by mohl spatřit světlo světa kolem roku 2040 nebo 2050. Nyní se buduje velký experimentální reaktor v Francii, který by měl být v provozu v roce 2015. ■

Obálka	
Vzrušující čtení o fúzi	2
Nové knihy	3
Divadelní kostým	4
Obsah, úvodník	
Sluneční rok	1
Rozhovor	
Potřebujeme změnu způsobu myšlení a kvalitu	2
Výročí	
100 let rukopisného výzkumu v českých zemích	5
Téma měsíce	
Věda ústy popularizátorů	6
Kdo jasně myslí, obvykle také jasně mluví	7
Věda a výzkum	
Územní samospráva v České republice a Evropě	9
Slávy dcera aneb Dějiny a mýtus 2	10
Leopold Katz a Česká akademie věd a umění	14
Orální historie budí zájem	16
Nečtiny na křižovatkách nového	18
Priority České technologické platformy pro potraviny	20
Portréty z archivu	
Miloslav Hýsek	21
Ocenění	
Babuškova cena 2006	22
Medaile Františka Palackého	22
Kultura a společnost	
Saying it ...on paper (13)	23
Recenze	
Jak se maluje prales	24
Nejprodávanější knihy v knihkupectví Academia v únoru 2007	25
Dějiny biologických teorií novověku v moderním českém překladu	26
Z Akademické rady	
27. zasedání Akademické rady AV ČR	28
28. zasedání Akademické rady AV ČR	29
Výběrová řízení na ředitele v. v. i.	30
Resumé	32

FOTO: ARCHIV ASÚ AV ČR

SLUNEČNÍ ROK

Letopočtem 2007 jsme vešli do mezinárodních roků výzkumu Země a jejích polárních oblastí. Byl vyhlášen *Mezinárodní polární rok IPY 2007–2008*, *elektronický geofyzikální rok eGY* a *Mezinárodní rok planety Země IYPE*. Přesně před půl stoletím byl v roce 1957 vyhlášen *Mezinárodní geofyzikální rok* a odstartovala první umělá družice Země. Letos na toto výročí navazuje *Mezinárodní heliofyzikální rok* (International Heliophysical Year 2007, IHY 2007), který byl oficiálně zahájen na půdě OSN ve Vídni 19.–20. února 2007, v České republice o měsíc dříve, 23. ledna v Praze. Rozvoj kosmonautiky a široká mezinárodní spolupráce umožnily rozšířit výzkum Slunce a prostoru mezi naší nejbližší hvězdou a Zemí z polárních oblastí (1882 a 1932), celé planety (1957) až do meziplanetárního prostoru ve Sluneční soustavě (2007).

O chystaných aktivitách Českého národního koordinačního výboru k příspěvni naší republiky do *Mezinárodního heliofyzikálního roku 2007* se dočtete v příštím čísle.

HaM

AKADEMICKÝ BULLETIN

Vydává: Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.
110 00 Praha 1, Národní 3
Registrační číslo MK ČR E 8392

Odpovědná redaktorka: Mgr. Marina Hužvárová (HaM), tel.: 221 403 531, e-mail: huzvarova@ssc.cas.cz

Ing. Gabriela Štefániková (srd), tel.: 221 403 247, e-mail: stefanikova@ssc.cas.cz
Mgr. Lenka Kovaříková (LoK), tel.: 221 403 513, e-mail: lkovarikova@ssc.cas.cz
Prom. hist. Sylva Daničková, tel.: 221 403 375, e-mail: danickova@ssc.cas.cz

Překlad resumé: Lenka Kovaříková, John Novotney
Jazyková korektura: Irena Vítková, tel.: 221 403 289, e-mail: vitkova@kav.cas.cz

Grafická úprava: Zuzana Grubnerová
Tisk: Serifa, s. r. o., Jinonická 80, 158 00 Praha 5, e-mail: serifa@volny.cz

Příspěvky přijímáme v elektronické podobě ve formátu Word, lze je poslat e-mailem na adresy redaktorů nebo abicko@ssc.cas.cz.

Redakce si vyhrazuje právo příspěvky krátiť.

Adresa www stránek Akademického bulletinu: <http://abicko.avcr.cz>, <http://ab.avcr.cz>.

Nevyžádané rukopisy nevracíme.

AB 3/2007 vychází 20. března 2007.

ISSN 1210-9525

POTŘEBUJEME ZMĚNU ZPŮSOBU MYŠLENÍ A KVALITU

Zdá se, že podle šíře záběru a aktivit má den některých lidí alespoň dvojnásobek hodin. Mezi tyto výjimečné – a dá se říci renesanční – osobnosti patří prof. Pavel Klener. Usměvavý, příjemný a radostný žije vskutku naplno. Patří k zakladatelům protinádorové chemoterapie u nás, pracoval jako prorektor pro vědu UK, zodpovídal za vědu v Radě vlády a v Parlamentu, byl ministrem zdravotnictví a jedním z kandidátů na prezidenta republiky. V současné době je ředitelem Ústavu hematologie a krevní transfuze a přednostou 1. interní kliniky VFN.

Sedíme v jeho pracovně pod portrétem jedné z nejvýraznějších osobností této kliniky, prof. Julia Vincence Krombholze, všestranného anatoma, chirurga, vynikajícího diagnostika, znalce botaniky a v neposlední řadě zakladatele Krombholzovy nadace pro léčení chudých studentů a nadace pro hrazení studijních cest mladých lékařů. Přestože se narodil téměř před 230 lety, jako by některé záležitosti byly veskrze současné a on se zájmem naslouchal svému pokračovateli prof. Pavlu Klenerovi.

Pane profesore, Váš intelektuální rozsah, a přitom „hluboká lidskost“ jsou pověstné a interview s Vámi bych mohla dělat nejenom jako s lékařem, vědcem nebo pedagogem, ale také manažerem, politikem či dokonce hudebníkem. Je však nasnadě, že Akademický bulletin bude zajímat Váš názor na vztah vysokých škol a Akademie věd...

Domnívám se, že školství a věda k sobě úzce patří. Na nižších úrovních existovala velmi dobrá spolupráce i v dřívějších dobách, ale směrem k „bossům“ vždy nastávaly nějaké problémy. Do listopadu 1989 se na vysoké školy pohlíželo pouze jako na pedagogická zařízení, což je samozřejmě chyba. Vysoké školy univerzitního typu se neobejdou bez vědecké činnosti, která by se na nich podle mého názoru měla určitě posílit a ve spolupráci s Akademií věd dále rozvíjet. Proto jsem ve své funkci prorektora pro vědu na Karlově univerzitě spolupráci vědeckých institucí s vysokými školami velmi podporoval.

Spolupráce obou subjektů úzce souvisí s organizací a financováním vědy. Jak nahlížíte na toto (nejen u nás) hojně diskutované téma?

Domnívám se, že v organizaci vědecké práce a ve vlastní badatelské práci se učinilo mnoho, ale stále nám zůstává velký dluh, který zbývá napravit. Pořád se příliš mnoho hovoří a už méně dělá, i když se po naprosto chaotických počátcích v 90. letech v poslední době situace zlepšuje.

Postupně vznikaly grantové agentury, které využití finančních prostředků na vědu kontrolovaly, byť zpočátku velmi neefektivně. Jako člen správní rady Grantové agentury a oborových komisí grantové

agentury Ministerstva zdravotnictví se u některých projektů divím, jak mohly být přijaty. Závěrečná zpráva o projektu ukáže, že se spotřebovala spousta finančních prostředků (stovky tisíc), ale výsledky jsou skromné nebo dokonce žádné. To souvisí se skutečností, že při schvalovacím řízení by mělo projekt posoudit několik oponentů, kteří by svou práci vykonávali velmi odpovědně, což se neděje. Odborníků, kteří jsou schopni konkrétní projekt posoudit, není tolik a jsou zahlceni mnoha posudky. Navíc ani nejsou honorováni adekvátně natolik kvalifikované a odpovědné práci. Česká republika je příliš malý rybník, kde se všichni vzájemně znají a odborná kritika se zde bere velmi osobně, jenom-

FOTO: DOROTHEA BYLICA, ARCHIV SŠC

Julius Krombholz byl zřejmě nadmíru kritický a ve svých 54 letech opustil kliniku s odůvodněním, že při pokročilém stáří není možno, aby sledoval veškerý pokrok v klinickém lékařství. Za jeho éry byla pravděpodobně zaváděna nová vyšetřovací metoda poklep a poslech.

FOTO: DOROTHEA BYLICA, ARCHIV SSC

že do zahraničí se projekty k posouzení posílají jen v omezené míře. V USA jsem byl poprvé svědkem velmi drsné hádky dvou vědců a domníval jsem se, že se musí strašně nenávidět. Jaké bylo mé překvapení, když po skončení semináře seděli u skleničky vína jako nejlepší přátelé. U nás je anonymita posudků, zejména v menších oborech s úzkým okruhem odborníků, velmi pofiderní. Kdo napíše negativní posudek, stane se nepřitelem číslo jedna a vystavuje se riziku pomsty, protože se posuzovaný vždy dozví, kdo jeho projekt hodnotil. I proto máme nekvalitní posudky, tudíž i nekvalitní projekty. A z toho dále vyplývá, že se množství peněz určených na vědu – už beztak menší než mají státy Evropské unie – nevyužívá tak efektivně, jak by se využít dalo.

Organizaci vědecké práce má u nás na starosti Rada pro výzkum a vývoj, jejímž předsedou je vždy jmenován nějaký ministr. Před nedávnem byl sekretariát Rady přesunut pod kompetenci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které má na starosti od mateřských škol přes Sokol a tělovýchovu také vysoké školy a vědu, což určitě není pro organizaci vědecké práce optimální. Častokrát už se zdůrazňovalo, že mnoho států Evropské unie má ministerstvo pro vědu a vysoké školy a já si myslím, že by mělo svůj smysl i u nás. Oficiální politická místa sice zdůrazňují význam vědy, ale preferují aplikovaný výzkum, který přinese okamžitý profit. Do základního výzkumu, bez něhož se ten aplikovaný nemůže obejít, je třeba investovat, protože výsledek se sice dostaví později, ale mnohonásobně větší než u výzkumu aplikovaného. Výzkum taky musí někdo dělat. Stávající generace vědeckých pracovníků stárne a dorost prakticky nemáme, protože když se objeví schopný doktorand, vyjede ně-

kam na stáž a už se nevrátí – nejen z ekonomických důvodů, ale protože pracovní podmínky jsou na západoevropských pracovištích mnohem lepší. My tak přicházíme o to nejcennější, co máme – o dorost. Jsem přesvědčen, že kdybychom byli schopni zajistit odpovídající podmínky, řada Čechů dočasně působících v zahraničí by se ráda vrátila a mohla by výzkum posunout zase trochu dopředu. O tom se opakovaně hovoří, ale bezvýsledně, ačkoli je to jeden z velkých problémů české vědy.

Přestože sám máte klinickou praxi, kladete po celou dobu našeho rozhovoru důraz na základní výzkum, na problém výzkumu v celé jeho komplexitě...

Moje kandidátská práce byla ze dvou třetin experimentální a jsem velmi rád, že jsem měl možnost projít fází v uvozovkách „experimentálního“ výzkumu. Myslím si, že dobrý klinický pracovník by měl mít v základním výzkumu určitý „background“. Dnes je ve špičkových klinických pracovištích v západní Evropě běžné, že klinický pracovník současně pracuje na nějakém experimentálním pracovišti, což je pro klinický výzkum ohromně důležité. U nás dříve klinický výzkum spočíval v tom, že se v chorobopisech srovnávala léčba podle přípravků – to není věda, ale statistika. V posledních letech se sice situace zlepšila, ovšem např. u doktorandů, kteří pracují na klinice na částečný úvazek, se při odměňování nezohledňuje, že dělají vědu jako něco velmi důležitého navíc. To je zásadní chyba. Vytvoření podmínek, které by umožnily obě tyto činnosti spojit, by přineslo užitek i klinickému výzkumu. Je to způsob myšlení, způsob zpracování výsledků.

Odpověď koresponduje i s Vaším přesvědčením, že základ musí tvořit nejprve všeobecné vzdělání, a teprve potom by měla přijít hlubší specializace. Právě z toho důvodu, aby lékařům nechyběl syntetický pohled...

To je pravda. Dnes se bez specializací neobejdeme, protože v některých podoborech medicíny jde vývoj tak rychle kupředu, že je není možné sledovat do detailů. Nicméně jakýsi „grunt“ by lékařům neměl chybět. Na pacienta se nesmějí dívat jednostranně, musejí být schopni udělat jakousi syntézu. A k tomu je třeba znalosti všeobecné medicíny a interny, byť by se jednalo o lékaře-specialistu. To chybí bohužel i v profesním postgraduálním vzdělávání, které bylo dříve na velmi vysoké úrovni, jenže pak prošlo nešťastnou novelizací. Sám jsem vyvinul obrovské úsilí, aby při specializační zkoušce z klinické onkologie musel zájemce o atestaci nejprve absolvovat internu, protože v podstatě každé nádorové onemocnění je nejen onemocněním konkrétního orgánu, ale vždycky je onemocněním celkovým. Starší pacienti mohou mít současně i jiná závažná onemocnění jako např. srdeční potíže, cukrovku, takže lékař musí znát víc než pouhou onkologii. Jenomže pokud se má lékař nejprve rok vzdělávat

**Přednosta 1. interní kliniky VFN
Pavel Klener
je současně strážcem pokladu této kliniky. V nádobě nesoucí jméno prof. Julia Vincence Krombholze (1782–1843) je dodnes uloženo mumifikované srdce jednoho z dávných mecenášů chudých studentů a mladých lékařů.**

v interně, než se specializuje, nebo navštěvuje specializovaná onkologická pracoviště, vzniká problém, kdo bude takového doktora platit. Nebude to ani pracoviště, které chce mít atestovaného onkologa a vyšle ho na rok někam jinam, ani pracoviště, jež ho na školení přijme, protože by ho nejen školilo, ale vznikly by mu navíc další náklady. Z ekonomických důvodů se tedy nakonec prosadila alespoň podmínka atestace z pediatrie pro specialisty na dětskou onkologii a zkouška z vnitřního lékařství pro lékaře věnující se onkologii dospělých. Tak bychom neměli produkovat polovzdělance, kteří by sice věděli všechno např. o leukémii, ale nevěděli by, že existuje porucha srdečního rytmu.

A dostali jsme se zase ke staré známé pravdě, že peníze jsou bohužel „až“ na prvním místě. Zdravotnictví se týká nás všech bez výjimky, s novými možnostmi diagnostiky a léčby se stává čím dál dražší a jeho financování je celosvětovým problémem. Dá se vůbec odhadnout budoucí vývoj?

Těžko říci. Pravda je, že diagnostika, a nejenom ta, je čím dál nákladnější. Zdravotnictví je opravdu celosvětovým problémem a je třeba hledat příklady takových systémů, které by byly co nejoptimálnější. Myslím si, že jsme se na počátku 90. let chybně zhlédli v americké medicíně, která je samozřejmě špičková v prestižních ústavech, ale úroveň široké medicíny vůbec nelze srovnávat s evropskou, natož s postkomunistickou medicínou. Zdravotnictvím tak bohužel bez využití protekla spousta peněz, stejně jako vědou. Přitom věda by potřebovala peněz opravdu hodně.

Mimo toho, že vedete významná pracoviště, léčíte, učíte, píšete posudky, trávíte – nerad a podle Vás máte – spoustu času na zasedáních, také publikujete. Napsal jste sám 11 monografií, u čtyř dalších knih jste hlavním autorem a editorem. Na velmi ceněné rozsáhlé knize Vnitřní lékařství máte 11% autorský podíl a zároveň jste jako editor sestavoval příspěvky od ostatních autorů. Jak se Vám dařilo ve stále se zrychlující době, a to i pokud se týče nových objevů, natolik obsáhlou knihu nejen napsat a sestavit, ale zároveň do ní zahrnout aktuální poznatky?

Editorická práce je velmi nevděčná a pracná. Nejsem druh editora, který zadá kapitoly, počká, až mu přijdou příspěvky, aby je seřadil, napsal předmluvu, a tím byl hotov. Jednotliví spoluautoři své příspěvky navzájem nečtou, a tak se často v různých kapitolách objeví duplicitní stati, výjimečně i s diferentními závěry, což čtenáře dezorientuje, některý autor doplní kapitolu dvěma obrázky, jiný jich dodá 40. Kniha však musí být úměrná obsahově, rozsahem celkovým i jednotlivých kapitol, jenomže nutné úpravy a škrty nesou někteří autoři velmi úkorně. Je to ale editor, na jehož hlavu se nakonec sesypou připomínky, tak jsem byl tvrdý. Všem spoluautorům jsem kladl na srdce, aby zahrnovali pokud možno veškeré novinky. Doplnovali jsme je ještě v korekturách

a zařadili jsme do knihy i odkazy na práce, které vyšly ve stejném roce jako monografie sama.

Musím ale přiznat, že i samotné dobývání příspěvků od těch autorů, kteří nedodržují termíny, je veliká, na nervy lezoucí práce. Stalo se, že chyběla jedna kapitola, kvůli níž jsem nemohl pokračovat ve stránkování, přestože zbytek příspěvků už byl kompletní. Nebyl jsem schopen tu kapitolu z autora dostat, a to už se kniha měla tisknout...

Smějete se, že jste sice velmi klidný člověk, ale když míra trpělivosti přeteče, pak to stojí za to. Zvládáte obrovské množství práce. Co si myslíte o současném životním stylu?

Myslím, že je špatný, nezdravý, vládne nám celková dekadence a úspěchanost. Když mluvíme o vědě, strašně mi vadí informační šum, nadbytek informací, které ani nelze vstřebat a jsou vlastně zavádějící. Před rokem vycházelo v České republice asi 150 časopisů s lékařskou tematikou, z nich však jen 28 recenzovaných. Ty ostatní jsou bezcenné. Stejně tak vycházejí monografie, jejichž hodnota je skutečně velmi nízká; recenzenti ale klidně o publikaci, v níž se objevují věcné chyby, napíší, že je dobrá!

Zažíváme inflaci nejrůznějších shromáždění. Za rok jsem z 253 pracovních dní napočítal např. 151 dnů, ve kterých se koná nějaká onkologická akce. A přitom se opakuje stále totéž. Stačilo by pořádat míň akcí střídavě v různých městech, ale kvalitních, třeba se zahraničními řečníky.

Stejně tak nikdo nemůže za rok vyprodukovat tři kvalitní práce, začne se zákonitě opakovat. Když se změní pouze název, pořadí odstavců, je to podvod. Podvody se dějí i u impakt faktorů, při hodnocení vědecké práce apod. Spoustě lidí chybí sebekritika a soudnost, někteří honí tituly za každou cenu a jakýmkoli způsobem. Ale kvalita práce se množstvím titulů před a za jménem rozhodně měřit nedá!

Prof. Pavel Klener svou práci vykonává celou duší, celým srdcem. Jeho dávný předchůdce, profesor Pražské lékařské univerzity Julius Vincenc Krombholz, který tu své srdce zanechal před 163 lety, by mohl být spokojen. ■

MARINA HUŽVÁROVÁ

100 LET RUKOPISNÉHO VÝZKUMU V ČESKÝCH ZEMÍCH

Výstavu přibližující nejdůležitější osobnosti a významné úspěchy nejen rukopisné komise, ale české kodikologie vůbec, si mohli prohlédnout návštěvníci ve vstupní hale budovy Akademie věd ČR na Národní třídě na přelomu ledna a února letošního roku. Na vernisáži promluvil místopředseda AV ČR prof. Jaroslav Pánek, předseda Komise pro soupis a studium rukopisů prof. Ivan Hlaváček a vedoucí Oddělení pro soupis a studium rukopisů při Archivu AV ČR dr. Pavel Brodský.

Začátkem ledna uplynulo sto let od prvního zasedání rukopisné komise. Rukopisné bádání v českých zemích má však tradici, která sahá až do 17. stol. a je spojená zejména s B. Balbínem. Od 18. stol. se zájem českých badatelů (J. Dobrovského, F. Palackého, B. Dudíka a dalších) přenesl také na bohemika zahraničních knihoven.

Teprve vznik Komise pro soupis rukopisů při České akademii v r. 1906 umožnil soustavnější rukopisný výzkum, a především publikování jeho výsledků. Mezi zakládajícími členy byli historici J. Čelakovský, F. Tadra, I. Zahradník a jiní. Úkolem Komise bylo vydávat katalogy a soupisy rukopisných knižních fondů po vzoru prvního moderně zpracovaného Truhlářova katalogu latinských rukopisů pražské univerzitní knihovny. Péčí Komise bylo do 1. světové války vydáno šest soupisů, za všechny jmenujme alespoň Podlahův katalog rukopisů svatovítské metropolitní kapituly a Paterův soupis bohemik mikulovské dietrichsteinské knihovny.

V meziválečném období se dalšími členy Komise stali V. Novotný, J. Pekař a A. Podlaha, později též G. Friedrich, J. V. Šimák a V. Vojtíšek. Vydavatelské úsilí však značně ochablo, k vydání byly připraveny pouze druhý svazek Podlahova katalogu, Bartošův soupis rukopisů Knihovny Národního muzea a dva menší soupisy.

Oživení činnosti Komise nastalo až během 2. světové války, kdy se jejím předsedou stal V. Vojtíšek a jednatelem F. M. Bartoš. Tehdy se Komise scházela pravidelně. Mimořádnými členy byli jmenováni pracovníci, kteří připravovali soupisy českých i moravských rukopisných fondů.

K zásadním změnám v organizaci rukopisného výzkumu došlo po začlenění Komise do Československé akademie věd v rámci Archivu ČSAV v r. 1955. Jejím úkolem bylo provádět a koordinovat výzkum a soupis rukopisů literární povahy v knihovnách, archivech, muzeích a jinde. Pod Vojtíškovým vedením Komise začala se dvěma pracovníky (M. Boháčkem a F. Čádou), později se jejich počet ustálil na čtyřech (v průběhu let zde pracoval J. Pražák, V. Černý, B. Ryba, F. Hoffmann

aj.). Vedle soupisů církevních, hradních a zámeckých rukopisných knihoven pracovníci Komise participovali na celoevropských projektech generálního soupisu rukopisů psaných románskými jazyky, soupisu datovaných a datovatelných rukopisů i soupisu rukopisů Gratianova dekretu. Významným počinem bylo vydání dnes hojně užívaných zásad pro popis rukopisů. Od konce 60. let byl hlavním cílem pracoviště Souborný katalog rukopisů, jenž vyústil ve vydání čtyřsvazkového *Průvodce po rukopisných fondech v ČR (1995–2004)*, který připravili současní pracovníci Komise M. Tošnerová, S. Petr, P. Brodský a M. Hradilová.

Od r. 1962 Komise vydává vlastní sborník *Studie o rukopisech*, jenž přináší nejnovější poznatky o nálezech rukopisů, rozborů jejich textů a soupisy rozsahem menších rukopisných fondů.

Některá zjištění přinesla pracovníkům i Komisi mezinárodní věhlas, za všechny jmenujme Boháčkův náleze nejstarších statut boloňské univerzity nebo Černého rozpoznání do té doby neznámého Calderonova dramatu. Přejem současným i budoucím pracovníkům Komise další podobné úspěchy. ■

MARTINA ŠUMOVÁ,
Masarykův ústav – Archiv AV ČR

Ukázkami středověké hudby zakončila vernisáž skupina Dubia Fortuna.

Místopředseda AV ČR Jaroslav Pánek s předsedou Komise pro soupis a studium rukopisů při Archivu AV ČR Ivanem Hlaváčkem

OBĚ FOTIA: DOROTHEA BYLJICA, ARCHIV SSC

VĚDA ÚSTY POPULARIZÁTORŮ

FOTO: DOROTHEA BYLICA, ARCHIV SSVČ

**Prestížní ocenění – čestné medaile
Vojtěcha Náprstka za soustavnou
popularizační činnost v oblasti
vědy – letos 6. února převzali
z rukou předsedy Akademie věd ČR
prof. Václava Pačesa
historik dr. Dušan Třeštík
a novinář Mgr. Vladimír Kořen.**

**Předseda AV ČR
Václav Pačes
předává
čestnou medaili
Vojtěcha Náprstka
Vladimíru Kořenovi.**

„Žijeme v šťastné době a ve šťastném prostředí – jsme součástí Evropské unie. A na nás, jakožto člena tohoto společenství, se kladou i vyšší nároky na podporu vzdělání a vědy,“ uvedl předseda Akademie věd v úvodu slavnostního okamžiku. Věda v České republice je narozdíl např. od Koreje financována převážně ze státního rozpočtu, a proto je potřebné, aby u nás fungovala určitá odezva směrem ke společnosti, zda byly peníze vynaloženy efektivně a jejich využití na vědu přineslo kýžený efekt, dodal prof. V. Pačes.

Zpřístupňovat a vysvětlovat nové vědecké poznatky a postupy laické veřejnosti je však pro mnohé badatele nelehkým úkolem. Naštěstí jsou mezi nimi tací, kteří se možná se schopností srozumitelně a zajímavě předávat odborné vědecké poznatky už narodili. Právě mezi ně můžeme zařadit i letošního laureáta medaile Vojtěcha Náprstka historika

Dušana Třeštíka z Historického ústavu AV ČR a Centra medievistických studií AV ČR, který patří k neaktivnějším současným popularizátorům české historie. Jeho badatelská činnost se zaměřuje na politické, kulturní a hospodářské dějiny českých zemí a střední Evropy v raném a vrcholném středověku, dějiny kultury a historického poznání. Je autorem řady vědeckých a populárně vědeckých publikací, jmenujme alespoň *Kosmovu kroniku*, *Románské umění v Čechách a na Moravě*, *Počátky Přemyslovců*, od roku 1989 přispívá téměř do všech celostátních deníků a do širokého spektra kulturních a společenských časopisů. *Akademický bulletin* uveřejnil obsáhlý rozhovor s Dušanem Třeštíkem o zcela nových souvislostech mezi zavražděním knížete Václava a zrodu samostatného českého státu v podmínkách 10. století (*AB 11, 12/2005, 1/2006*). Poděkování, jímž osobitý historik zaujal a přinutil k souhlasnému kývání všech přítomné, otiskujeme na str. 7–8.

Jestliže je pro některé vědce obtížným úkolem předávat své poznatky společnosti, stejně tak složitým problémem je pro mnohé z nás vytrvale a trpělivě dumat nad jednou konkrétní úlohou, což svými slovy potvrdil i druhý laureát medaile Vojtěcha Náprstka, dramaturg a redaktor České televize Vladimír Kořen: „Věda mě přitahovala již od mládí, ale chyběla mi trpělivost, která by mi umožnila věnovat se jedné konkrétní oblasti. A tak jsem skončil u novinářiny.“ Vladimír Kořen jako autor a dramaturg inicioval ve zpravodajství České televize kvalitní vědeckou publicistiku a stál u zrodu dvou nejúspěšnějších televizních pořadů o vědě: *Česká hlava* a *Planeta Věda*. Nyní se podílí na přípravě nového vědecko-publicistického seriálu *Živé srdce Evropy*.

Přestože jde o mladého novináře, po několika letech jeho intenzivní vědecko-popularizační práce v České televizi lze konstatovat, že k soustavnějšímu zájmu o vědu inspiroval i své další kolegy. „Mně věda nepřijde šedivá, nepochopitelná. Pro mě je obrovským dobrodružstvím. Takže děkuji vědcům za to, že mi otevřeli svoje laboratoře, a hlavně za to, že mě drželi za ruku, abych náhodou ve svém snění a ve své procházce po dobrodružství vědy nespadol někam, kam bych neměl,“ sdělil Vladimír Kořen, který za popularizaci vědy získal již v loňském roce ocenění *Česká hlava 2006*. ■

GABRIELA ŠTEFÁNIKOVÁ

KDO JASNĚ MYSLÍ, OBYČEJNĚ TAKÉ JASNĚ MLUVÍ

Za Náprstkovu medaili samozřejmě děkuji a vážím si jí. Nejsem si ale jist, jestli jsem si ji zasloužil. Nezdá se mi totiž, že bych se někdy opravdu zabýval tím, co se obyčejně míní popularizací vědy. Předpokládá to totiž, že věda je něco pro široké publikum nesrozumitelného, co je pro ně třeba přeložit do jazyka obecné komunikace a zjednodušit tak, aby to pochopil každý. Nezdá se mi ale, že by věda byla nesrozumitelná. Když ovšem čtu některé začátečnické výtvary, mám často dojem, že největší námahu dalo autorovi jejich přeložení z prosté češtiny do jakési jen jemu srozumitelné vědecktiny. Má totiž dojem, že věda prostě musí být nesrozumitelná, že esoterická odtažitost je znakem vědeckosti. Když ale ten vědecký blábol rozluštíme, zjišťujeme pravidelně, že ve skutečnosti nemá autor co říci. Kdo jasně myslí, obyčejně také jasně mluví a žádného překladatele-popularizátora nepotřebuje.

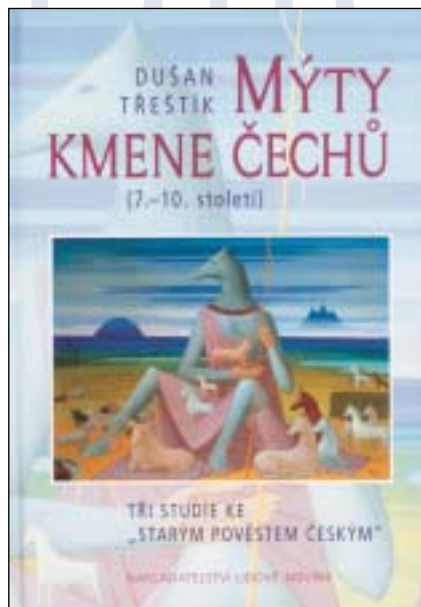
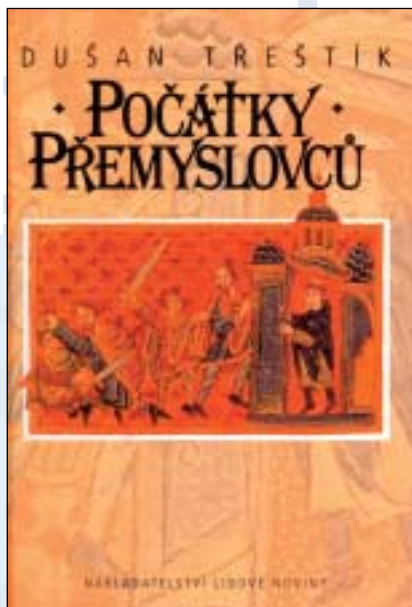
Popularizace je vůbec koncept zděděný z dob scientistické vědy posledních dvou století, kdy věda nahrazovala držitele věčných pravd, jímž bylo až dosud náboženství. Popularizátor tu byl zvěstovatelem pravd, něčím jako nedělním kazatelem. Dospělo to tak daleko, že někdy na konci 19. století se celkem obecně věřilo, že vše podstatné je už objeveno a že zbývají vlastně jen nedodělky a doplňky. To vše je samozřejmě už dávno za námi, naivní víra v lineární, kumulativní pokrok poznání se zhroutila. Věda nepředkládá pravdy, ale klade otázky a nabízí jejich řešení. Mohou být očividně užitečná, ale mohou být také jen zajímavá. Jisté je jenom, že sotva mohou být nudná. Pokud totiž nudná jsou, nestojí většinou za nic. V poslední instanci tu přece nejde ani tak o problémy samotné jako o způsoby jejich řešení, o to, o čem se mluví jako o dobrodružství poznání. Věda není garantem pravdy, ale racionality. To je její pravé poslání, udržovat víru v racionální způsoby řešení situací a problémů, tu víru, na níž je postavena evropská civilizace. Od osvícenců po pozitivistické scientisty to bylo dogma, dnes už samozřejmě dávno ne. Rozum nelze dokázat, tak jako nelze dokázat boha prostě proto, že nelze nic dokazovat samým sebou. Je v to třeba věřit, tvrdohlavě věřit. Závisí na tom budoucnost naší civilizace. Začali jsme ji budovat, když jsme se ve 12. století na prvních univerzitách rozumem zmocnili teologie a pak v 16. století přírody. Výsledek byl ten, ve kterém nyní žijeme. Nemusíme s ním být spokojeni, nemáme ale jinou možnost než pokračovat po cestě racionality.

FOTO: DOROTHEA BYLICA, ARCHIV SSC

Testem naší víry může být právě zveřejněná zpráva o globálním oteplování. Kdyby měla být přijata jako pravda (třeba 90procentní, kterou se ohrazují autoři), vystavovalo by to vědu jako celek nepravděpodobnému riziku, že předpovědi nevyjdou, a že tak zkompromituje ne jenom její autory, ale vědu vůbec. Měli bychom zprávu brát jinak než jako „pravdu“, asi jako rozumný důvod ke zvažování rizik člověkem působených změn klimatu. Jenomže pohnulo by něco takového veřejností a hlavně politiky, kteří bez tlaku veřejnosti neudělají nic? Pochopili by, že se musejí rozhodnout právě s tím vědomím neurčitosti? Takového komplexního rozumného zvažování jsou pochopitelně schopni jen lidé zvláště školení – tedy vědci (ne všichni a ne vždy, ale to nechme stranou). Pokud by ho měla být schopna i veřejnost, je třeba ji trénovat. Měla by v tomto případě být schopna chápat, že komplexní problémy nemají jednoznačná, nasnadě jsoucí řešení a že je třeba se rozhodovat s vědomě přijímaným prvkem či prvky neurčitosti. To ale bez víry – přinejmenším bez víry jako myšlenkového pozadí – nejde. Musím věřit, že i složité komplexní problémy jsou řešitelné, třebaže důkazy hovoří začasť o opaku. Tertuliánovo *credo quia absurdum* tu není od řeči – právě proto, že se to zdá být neuvěřitelné, tomu věřím. To je racionalita o úroveň výše, než je jednoduchá školská logika každodenního života.

Dušan Třeštík se svou originalitou i odvahou vymyká běžnému obrazu badatele. Říká, že pravým posláním vědy je udržovat víru v racionální způsoby řešení situací a problémů.

Můžeme samozřejmě všechny tyto starosti ponechat na nějakém Alláhovi. Jenomže pak přestaneme být Evropany, neporadíme si se svou kulturou a se samými sebou. To je to, co věda dává veřejnosti, ne nějaký lepší způsob skladování brambor, ale lepší způsob myšlení o takových a mnohem složitějších otázkách. To je to, co by jí mělo být zprostředkováváno tím, čemu se dříve říkalo popularizace.

Za svůj obor bych dodal jen jednu poznámku. Společenské vědy jsou vědy výkladové. Není to filozof, ale inženýr, který postaví stroj. Je to ale filozof, který řekne lidem, co stroj je a jak se vztahuje ke člověku. Biolog vyvine genovou techniku, ale jen sociologové mohou ukázat, co to znamená pro identitu jedince a společnosti na jedincích postavené. Přírodověda mění podmínky života, pochopitelnými je ale činí teprve jejich výklad. Společenská vědci jsou vykladači světa, který nestvořili. Dávají mu smysly, jež se nutně stávají politickými prostě proto, že jsou vztaženy na politheiu – na společnost. Ti, kteří to dokáží, jsou v moderních dobách něčím, čím dříve byli kněží a jako oni jsou obdivováni nebo je jimi opovrhováno.

Obyčejně se jim říká intelektuálové. V současnosti nemají (po často katastrofálních selháních a omylech, které mají na svém účtu) zrovna nejlepší pověst. Na druhé straně je příznačné, že všechny autoritativní režimy a i část demokratického establishmentu v nich vidí potenciální nepřátele. Což je dobře, znamená to přece, že když je mocní tohoto světa nemají rádi, dělají svou práci. Ta totiž spočívá v kritice, v kritice historických pramenů, ideologií nebo vůbec oblíbených samozřejmostí. Vykládání skutečnosti je příkladem smyslů k něčemu, co samo o sobě žádný smysl nemá, a už tím samým je to kritika zdánlivě samozřejmé reality.

Je to riskantní počínání, omyl všude jinde považovaný za normální součást poznávání se tu stává nebezpečným a těžko prominutelným, pokušení podléhat tyranovi, establishmentu, mediální patnáctiminutové slávě, nebo jen vlastní myšlenkové pohodlnosti, je tu bezprostřední a veřejné. Na druhé straně je ale silící hlad veřejnosti právě po smyslech umožňujících pochopit stále složitější svět. V sekularizovaném světě, který se také – asi už definitivně – zbavil velikých světských ideologií, jsou smysly řídkým a někde vysloveně nedostatkovým zbožím. Lidé a společnosti bez nich nemohou být, tolerujeme proto tu nedisciplinovanou, omylnou a často nesnesitelně soběstřednou čeládku, která je dokáže jakž takž vytvářet. Jsou samozřejmě neužiteční, lepší žárovku nevymyslí, ale snad nám něco osvítil v těch chaotických pološerech nesamozřejmých neurčitostí, v nichž se tápavě pohybujeme. Pokud jsem tu pocitu dostal za toto, asi jsem si ji zasloužil. Ne že bych něčeho dosáhl, ale snažil jsem se. ■

Z proslovu DUŠANA TŘEŠTÍKA

Učená společnost České republiky
si Vás dovoluje pozvat na přednášku
prof. RNDr. Josefa Humlíčka, DrSc.,
Mikroelektronický nanosvět.

Přednášku uvede a diskusi bude řídit prof. RNDr. Aleš Pultr, DrSc., člen Rady Učené společnosti ČR.

Přednáška se koná v úterý **3. dubna 2007 od 15:00 hod.**
v místnosti č. 206 budovy Akademie věd ČR, Národní 3, Praha 1.

ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA V ČESKÉ REPUBLICE A EVROPE JEJÍ PROBLÉMY A PERSPEKTIVY VE XXI. STOLETÍ

FOTO: B. BREJZEK, ARCHIV ÚSP AV ČR

Renesanční zámek v Třešti na Vysočině se ve dnech 20.–21. listopadu 2006 stal dějištěm mezinárodní konference věnované problémům a perspektivám územní samosprávy v České republice a v Evropě na počátku XXI. století. Ústav státu a práva AV ČR uspořádal k problematice veřejné správy již třetí velké setkání zástupců teorie

i praxe. Během konference byl slavnostně představen sborník z předchozího setkání Modernizace moderní samosprávy v Evropě a České republice.

Sérii konferencí umožňuje spolupráce pracovníků Ústavu státu a práva AV ČR s pedagogickými a rezortními výzkumnými pracovišti okruhu nejen pražského, plzeňského, brněnského a olomouckého, ale i se zahraničními, v tomto případě Slovenské, Polské a Ruské akademie věd. Letošní ročník obohatila účast zástupců praxe v čele s tvůrci, spolutvůrci a realizátory reformy veřejné správy i účast adresátů reformy, tj. zástupců krajů a municipalit, jimž byla pozornost tentokrát věnována především.

Po úvodním projevu ředitele ÚSP AV ČR Jaroslava Zachariáše přivítal posluchače hejtman kraje Vysočina Miloš Vystrčil. Poté náměstek ministra pro místní rozvoj Miroslav Kalous posluchače informoval o úkolech, které v oblasti veřejné správy v současnosti Ministerstvo pro místní rozvoj ČR řeší.

V rámci prvního bloku konference zazněly příspěvky k obecným právním a sociologickým problémům územní samosprávy, mezi nimiž největší pozornost upoutala vystoupení zahraničních hostů. Prof. Jurij Leonidič Šulženko z Ústavu státu a práva Ruské akademie věd otevřeně informoval zejména o politických problémech, které v jeho zemi vznikly po rozpadu Sovětského svazu. O otázkách územní samosprávy v Polsku obšírně pohovořil dr. Jerzy Rychlik z Ústavu právních věd Polské akademie věd, o situaci na Slovensku

mimo jiné hovořil JUDr. Dušan Nikodým, CSc., ředitel Ústavu státu a práva Slovenské akademie věd.

Pracovníci Ústavu státu a práva AV ČR a právnických a společenskovedních pracovišť ČR se ve svých vystoupeních věnovali analýze stavu veřejného prostoru ČR v polistopadovém období, vztahům územní samosprávy a regionálního rozvoje, zdokonalování právních forem veřejné správy a současnému stavu českého obecního zřízení. Zajímavý byl příspěvek, který se ze sociologického pohledu zabýval problematikou regionálních samosprávných elit.

V rámci druhého bloku, věnovaného otázkám rozvoje obcí a regionů a modernizaci veřejné správy, mluvili přednášející o různých aspektech využívání strukturálních fondů EU, o uplatnění modelu jakosti ve veřejné správě, o daňové autonomii municipalit v ČR či o vztahu účetnictví státu k územní samosprávě.

Konference ukázala, že navzdory době, která uplynula od zahájení reformy veřejné správy, přetrvává řada nedořešených otázek, a že jejich uspokojivé řešení se bez spolupráce rozhodovacích úrovní s příslušnými teoretickými pracovišti různých vědních oborů nedosáhne. ■

LENKA VOSTRÁ, ZDENĚK MASOPUST,
Ústav státu a práva AV ČR

Zahraníční přednášející (zleva) D. Nikodým, ředitel Ústavu státu a práva Slovenské akademie věd; J. L. Šulženko, zástupce ředitele Ústavu státu a práva Ruské akademie věd; J. Rychlik z Ústavu právních věd Polské akademie věd

SLÁVY DCERA

aneb DĚJINY A MÝTUS 2

Pokračujeme v rozhovoru s Ph.D. Janem Randákem, s nímž jsme se minule zamýšleli nad romantismem 19. století, nad podobou dávných Slovanů, nad tím, co je pro dnešního mladého historika přitažlivé na době obrození.

Uvažovali jsme o vztahu mýtu a vědeckého díla a zabývali se tak zvaným „dobovým diskursem“, ovlivňujícím v každé době vnímání minulosti, to vše na základě úvah o ladění básnické vize Slávy dcera Jana Kollára a vyprávění Dějin národu českého v Čechách a v Moravě historika Františka Palackého.

Ve své práci se zabýváte otázkou, jak byli Jan Kollár a František Palacký, jeden ve vědeckém díle, druhý v díle básnickém, ovlivněni „dobovým diskursem“, tím, co doba jako svůj názor o Slovanech měla. Má každá doba svůj diskurs?

Ano, každá doba má svůj diskurs. Tímto pohledem každý historik, každý spisovatel – a mnozí to přiznávají – vnáší do svého díla svůj příběh, ať už mluví o čemkoli. Tam, kde je vyprávěcí moment silný a fabulace hraje roli, se tento osobní postoj objeví vždycky.

Někteří historikové jsou schopni to přiznat. Žádný z nich nepřistupuje ke své práci nezatížen tím, co chce objevit nebo proč to chce objevit. Je tu určité zavolání, předpoklady výzkumu. Tak tomu bylo u Palackého, platí to i pro století dvacáté. Krásným příkladem může být ukázka z práce Zdeňka Kalisty *Cesty historikova myšlení*, v níž uvádí dva odlišné pohledy na bitvu na Vítkově – u Františka Palackého a u Josefa Pekaře. Pro Františka Palackého je to bitva velká, slavná, rozhodující. Pro Josefa Pekaře šlo jen o drobnější událost. Máme před sebou dva obrazy – který z nich je pravdivý? Nevím. Palacký věřil tomu svému, Pekař zase svému. Každá doba si vytváří vlastní obrazy o minulosti, své příběhy o minulosti. Každá doba vytváří jakoby svou historii. Ostatně stačí se jen podívat do školních učebnic. Samozřejmě základem zůstává práce s prameny, to je neoddiskutovatelné. Historika dělá historikem – mimo jiné – kritický přístup k pramenům. V naprostou objektivitu historiků ale nevěřím.

Není relativizace dějinných událostí, kterou obhajujete, poněkud choulostivá?

Je pravda, že relativizace historiografie je často dávána do souvislosti s postmoderním myšlením, jež historikové mnohdy chápou jako strašáka, jako snahu, která může být cestou do pekel. Příkladem je popírání holocaustu, tak jak ho „reprezentuje“

například David Irving, soudně stíhaný jako antisemita a rasista, který vytrvale a záměrně dezinterpretuje historické důkazy, manipuluje jimi. K tomuto tématu vyšla poměrně nedávno kniha Roberta Eaglestonea *Postmodernismus a popírání holocaustu*. Autor v ní ukazuje, že v případě popírání holocaustu nezpochybňuje tuto dějinnou událost způsob, jakým je příběh vyprávěn, ale zpochybňování a popírání pramenů, manipulace s nimi. Nelze obelhat prameny a falšovat je, vědomě je zkreslovat, vymýšlet si teorie očividně pramenům odporující. Prameny jsou neoddiskutovatelné, respektive dokumenty, které jako prameny využíváme. To byl případ popírání holocaustu. Co ale obecně na základě pramenů vytvoříme, co historik vypráví za příběh, je individuální výkon historika, ovlivněný jednak dobovými diskursy, jednak jeho osobním přístupem. Základem je však vždy práce s pramenem.

Je tedy ve hře mravní odpovědnost autora?

Zcela určitě. Bylo by krásné, kdyby měl každý historik v sobě zakódovány určité etické hodnoty a měřítko, které by ho držely v mantinelech nezpochybnitelné serióznosti vlastní práce i celého oboru. Současně by ale měl být schopen opravdu kritického pohledu na minulost, nestrannit jedněm a nedívat se na druhé a priori skrz prsty. Jenže i kdyby byla součástí výuky budoucích historiků nějaká „mravní výchova“ či „výchova k mravnosti“, nikdy nikdo jejich mravní odpovědnost nezaručí. Člověk je přece jen tvor nedokonalý a historik, i když tak občas nemusí vypadat, je také jen člověkem.

Dotkli jsme se před chvílí toho, že historik může být svým způsobem i umělcem, spisovatelem. Je to tak?

Ano, domnívám se, že historiografii můžeme vnímat jako svého druhu umění. Ostatně nakolik je vzdálena a nakolik má blízko k literárnímu žánru,

FOTO: ARCHIV ÚDU AV ČR

**Alfons Mucha,
Slavnost Svantovítova,
z cyklu Slovanská
epopej**

k literatuře, o tom se vedou v západní historiografii, například americké, debaty už několik desetiletí. Do české historiografie se tato otázka teprve dostává, ale už i tady se o ní alespoň částečně debatuje. Nebál bych se z pozice historika přiznat historiografii určitý prvek „fabulace“, konstrukce. Je tím v mých očích o to krásnější a zajímavější. Přesto, opakuji, je problematika pramenů pro historika něčím základním. Prameny nelze falšovat a libovolně s nimi nakládat, vytrhávat výroky z kontextu a tak dále. To by mělo patřit k etické výbavě historika.

Prameny nelze falšovat – ale právě nejstarší dějiny Slovanů byly postaveny na díle, které už ve své době, v 19. století, bylo hodnoceno jako podvrh. A přesto šlo o dílo, které mělo mimořádný význam pro naše dějiny, mimo jiné hluboce ovlivnilo všechny oblasti tehdejšího umění. Ostatně i v jiných zemích Evropy si národy v 19. století vypomáhaly příběhy, jejichž vyprávění bylo i nebylo pravdivé. Jaký je Váš názor na Rukopisy?

To je otázka zasluhující pozornost. *Rukopisy* jsou z dnešního pohledu známé jako podvrh. Pokud se řekne podvrh, falsum, člověk si tento pojem spojí s něčím záporným, špatným, odsouzení hodným. V případě *Rukopisů* je třeba si uvědomit, že Češi nebyli jediní, kdo tímto způsobem svou minulost „tvořili“. Je tu *Slovo o pluku Igorově* v Rusku, *Písň Ossianovy* ve Skotsku. Dokazují, že evropská národní hnutí si takovýmito padělkami vypomáhala. Byly účelově vytvářeny – ale ono to mělo svůj smysl! Převáděno na dějiny formující se české společ-

nosti první poloviny 19. století se dá říci, že tvůrci *Rukopisů* věřili, že dělají dobrou věc, věřili tomu, co v *Rukopisech* napsali. Ne snad, že by se Libušin soud udál tak, jak ho popsali, ale že například soudnictví v její době takové bylo. Tedy: věřím tomu, že oni věřili. V žádném případě je neodsuzuji.

Tvůrci *Rukopisů* věřili, že domýšlejí, co „česká slovanská společnost“ zažívala a co Kosmas, protože byl křesťan, nezapsal, vynechal, co nedocenil. Vytvořili materiál, který přispěl formujícímu se českému národu k pocitu identity. Společnost *Rukopisy* přivítala, byly pro ni mimo jiné pádnými argumenty proti všem pochybovačům i váhajícím: máme slavnou minulost! Obrozujeme se, ale máme slavnou tradici, na kterou navazujeme. Máme slavné, vyspělé dějiny. Nejsou z tohoto úhlu pohledu *Rukopisy* svým způsobem pravdivé?

Vraťme se ještě k mýtu. Ve své práci citujete myšlenku, že každý národ potřebuje mít své mýty a příběhy, protože právě ty pomáhají utvářet či alespoň dotvářet jeho historické vědomí. Toto historické vědomí je zřejmě silou, která se začíná prosazovat či přichází na pomoc ve chvílích ohrožení národního bytí, jako tomu bylo i za druhé světové války. Vladislav Vančura tenkrát převyprávěl Palackého Dějiny a my jako děti četly dychtivě a se vzrušením jeho Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě...

Každá společnost i každý režim má potřebu mít svůj příběh o minulosti, svou historii, ať to byla společnost 19. století, která věřila v dávné Slované, věřila v ten slavný příběh českého národa, nebo ať

„Každá doba, každá společnost má tendenci mít své vlastní mýty...“

Prezident Tomáš G. Masaryk a děti při slavnostním uvítání ve Žďáře na Moravě

to byl, skočíme-li do 20. století, Protektorát. I tato společnost cítila potřebu si pomoci a navazovala na Palackého. Působily tady ovšem i jiné kruhy, protektorátní aktivismus reprezentovaný například Emanuelem Vajtauerem a jeho prací s příznačným názvem *„Český mythus: Co nám lhaly dějiny“*, ve které Vajtauer vytvářel pro českou protektorátní společnost alternativní, situaci odpovídající podobu národních dějin postavenou proti příběhu Palackého. Ve své knize dokazoval, zjednodušeně řečeno, mimo jiné odvěkou příslušnost českého státu a národa k německé střední Evropě, hovořil o dějinném poslání německého národa. Jeho text měl být prací, která zdůrazňovala potřebu změny myšlení české společnosti...

Každá společnost, každý režim má tendenci mít vlastní mýty. Platí to i pro společnost komunistickou, platí to pro společnost listopadových dnů roku 1989. Najednou se vrací Masaryk a obsazuje veřejný prostor, s ním Jan Palach, Alexander Dubček, v té době ještě živý. Také společnost „sametové revoluce“ měla potřebu přivolat si ve své historické chvíli adekvátní obrazy hrdinů. Na plakátech roku 1989 se objevuje nejen bájný hrdina z minulosti, Tomáš Garrigue Masaryk, ale i Václav Havel a zdá se, že myšlení české společnosti v té vypjaté době jako by hledalo podobu mezi těmito dvěma postavami. Nedostal se Václav Havel alespoň na čas do stejné pozice symbolu jako TGM?

A není téměř pravidlem, že si společnost vybere ve chvíli „złomu“ čistou postavu?

Dostali jsme se do novodobého českého Panteonu: Masaryk, Palach, částečně i Havel. Já si ale kladu otázku – říkáte-li „čisté“ postavy – jsou „čisté“ samy o sobě, nebo je „čistými“ vytváří společnost, která se jimi chce obsluhovat, a proto je jako „čisté“ konstruuje a traduje?

Co znamená „čisté samy o sobě“? Před několika dny jsem slyšela v rozhlasu zprávu, že jistá pracovníce KGB, Ruska, prozradila určité okolnosti týkající se smrti Jana Masaryka. Potvrzují, že byl zavražděn, že byl postaven před volbu vyhovět Moskvě – a nebo nevyhovět. Tato volba, jeho volba, je pro mne znamením čistého člověka, mytického hrdiny, chcete-li, vzoru, který nebyl každý schopen následovat. Byla obhajobou, za cenu života, právě toho, o čem jsme hovořili v souvislosti s hodnotami 19. století – nárokem jedince na volnost a ničím neomezené jednání, nárokem vztahovaným také na národ a jeho svěbytnost.

To, co říkáte, zní jistě zajímavě, já se ale stále musím ptát, zda společnost či nějaký širší kolektiv pracuje s autentickou podobou konkrétního člověka, anebo zda se každý významnější člověk nedostává do veřejného prostoru v již třeba i účelově transformované, deformované podobě předurčující jeho další reflexi. Víme, kdo byl autentický Jan Palach? Pracujeme s jeho autentickou podobou, nebo jsme si po roce 1989 začali vytvářet jeho podobu idealizovanou, protože nějakou ideální, následovníhodnou, vzorovou postavu právě potřebujeme? Nemůžeme dnes rozmlouvat s Janem Palachem ani s Janem Masarykem, neznáme dnes jejich autentic-

REPROFOTO: PESTRÝ TÝDEN, 1930

FOTO: PAVEL ŠTECHA, © DĚDICOVÉ

kou podobu, jsme odkázáni jen na dokumenty a prameny, jež se k nim vážou, a vlastně i na současné mínění o nich, podle kterého často své názory a myšlení o nich regulujeme.

Společnost má ovšem potřebu mít před očima nejen hrdiny, ale také zbabělce. Hrdiny, z nichž si budeme brát příklad, na které budeme navazovat a kteří se stanou našimi symboly, ale i zbabělce, vůči nimž se budeme vymezovat.

Je otázka, jestli tito hrdinové a zbabělci byli hrdiny a zbabělci vždycky, jestli byli *sami o sobě* těmi „čistými“ nebo „špatnými“ osobami, nebo naopak, nakolik „čisté“ a „špatné“ osoby z nich děláme nebo chceme udělat my, respektive obecně režimy, systémy a organizace, které s nimi pracují. Vhodným příkladem může být Julius Fučík, v padesátých letech hrdina, jehož lákavou mladickou podobu vykonstruoval tehdejší režim. Kým se ale stal Julius Fučík po listopadu 1989? Kategorie hrdinství a zbabělosti je ošidná, dobově poplatná, a tím de facto i přirozená...

Zbývá otázka, nakolik si historikové tuto skutečnost uvědomují. Jak budou schopni rozlišovat ono choulostivé a náročné tajemství dobra a zla, statečnosti a zbabělosti, úcty hodného a zavržení hodného jednání. Nesnadný úkol...

Má mít historik nějaký úkol? Před rokem 1989 například historie určitý úkol měla...

Já ale nevím, co je úkolem historie. Vím jen a přál bych si, aby se vedly debaty o tom, k čemu vlastně historii potřebujeme. Nedávno jsem na toto

téma mluvil s jedním studentem z Německa. A od vznešených frází o vytváření národního vědomí, od ideje národní identity, která je s minulostí spjata, jsem došel k pragmatickému závěru, že historie může být dobrá i k tomu, aby Češi třeba ve chvíli sportovního triumfu šli za zpěvu národní hymny a se státní vlajkou slavit na Václavské náměstí, tedy na místo paměti národa.

Co je úkolem historie? Neměla by mít žádný politický cíl. Jaký je její další úkol? Já nevím. Každý historik by si měl sám rozmyslet, proč svou práci dělá. Pokud mám mluvit za sebe, měl by historik rozbít a narušovat schematické pohledy na minulost, na historii. Narušovat ono černobílé, polarizované. Narušovat ono: „Tehdy bylo špatně, tehdy bylo dobře. Ten byl špatný a ten dobrý.“ Měl by narušovat jednostrannost. Proto se mi líbí Václav Bělohradský, který v knize *Mezi světy a mezi světy* uvádí, že rolí intelektuála by mělo být podvracení objektivních verzí světa. Takové téma by mohlo být zajímavé i pro historiky. Samozřejmě rozšiřovat probádané pole novými fakty, ale potom další práce: nastínit historii jako určitý prostor k problematizaci. Uvědomit si relativitu našeho pohledu, ale současně bránit zneužívání historie, třeba v podobě popírání holocaustu či stavění falešných model, v minulosti stejně jako dnes – například model komunistických, ale i antikomunistických... ■

SYLVA DANÍČKOVÁ

„Také společnost r. 1989 měla potřebu přivolat si ve své historické chvíli adekvátní obrazy hrdinů...“

Václav Havel – na snímku, který se stal jedním ze znamení Sametové revoluce.

LEOPOLD KATZ A ČESKÁ AKADEMIE VĚD A UMĚNÍ

Malá společnost z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, která 19. ledna letošního roku mířila do prostoru Olšanských hřbitovů, narazila na zavřenou bránu.

Účastníci zčásti soukromého, zčásti společensky významného výletu se však nedali odradit, a zatímco jedni využívali nečekané situace k fotodokumentaci, jiní vyjednávali, aby jim s ohledem na význam jejich návštěvy i s přihlédnutím ke známosti ředitele areálu s jedním z přítomných vědců bylo dovoleno mimořádný zákaz vstupu porušit a mohli areál nebezpečně poničený noční vichřicí navštívit.

Co bylo oním vážným důvodem a cílem historiků, kteří se v nevlídném lednovém počasí vydali na tak neobvyklé místo? Datum 19. ledna připomíná úmrtí Leopolda Katze (1854–1927), schopného advokáta, milovníka umění, mecenáše a příznivce České akademie věd a umění, který této Akademii svěřil mimo jiné i jistou péči o místo posledního odpočinku svého rodu. Rodinná hrobka na Olšanech, jejíž mlčenlivá důstojnost i promyšlená vznešenost leccos napoví o osudu lidí, jejichž jména jsou tu vyryta do kamene, bude v naší době jen vzácně pro někoho výzvou, aby v jejím stále přítomném poselství hledal lidský příběh.

Přesto stojí za to ho připomenout – právě na těchto stránkách a právě dnes.

Dne 19. ledna letošního roku musela skupina historiků z ÚSD obhajovat před strážci vichřicí poničeného Olšanského hřbitova svůj důvod pro návštěvu hrobky advokáta, milovníka umění, mecenáše a příznivce ČAVU Leopolda Katze (1854–1927).

Dr. **Helena Krejčová** z Centra pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí II. světové války ve své práci o Leopoldu Katzovi píše:

„Kdo byl tento žid? Leopold Katz pocházel z poměrně chudých poměrů. Narodil se roku 1854 v rodině jistebnického poštmistra. Gymnázium absolvoval v Táboře a potom odešel do Prahy, aby se věnoval studiu práv, která ukončil roku 1881 doktorátem. Po absolvování advokátních zkoušek si otevřel roku 1885 v Praze advokátní kancelář. A advokátní praxi se věnoval až do své smrti roku 1927. Toto jsou suchá životní fakta. Nenajdeme v nich, že v srpnu 1872 ob-

jevil student Katz v jistebnickém farním archivu kancionál z 15. století. Již tím by se významně zapsal do dějin našeho národa. Nenajdeme v nich ani to, že s hrstkou podobně vlastenecky smýšlejících studentů založil roku 1876 *Spolek českých akademiků židů*, první česko-židovskou organizaci, a že se stal jejím prvním předsedou. A tak Leopolda Katze nalezneme u zrodu česko-židovského asimilačního hnutí, které se postupem doby rozrůstalo do šířky i do hloubky a jímž postupem času prošly tisíce českých židů. Hnutí, jehož existence umožnila, že se další desetitisíce židovských obyvatel mohly stát neorganizovanými, spontánními Čechy. Zásluhy Leopolda Katze o česko-židovské hnutí byly později oceněny, když byl roku 1900 jmenován čestným členem *Spolku českých akademiků židů*. V té době už ovšem Leopold Katz nevyznával víru svých otců, ale to byl ostatně osud mnoha česko-židovských asimilantů...“

To všechno je jedna poloha života naplněného úspěšnou advokátní praxí spolu s obdivem ke vědám a umění, které Leopold Katz během svého života i rozhodnutím své poslední vůle velkoryse podporoval. Po smrti syna JUDr. Jiřího Katze, který spáchal sebevraždu, oznamuje prezidentu ČAVU Karlu Vrbovi, že složil u Zemské banky v Praze cenné papíry ve výši 38 000 korun ve prospěch České akademie věd a umění jako *Nadaci Jiřího Katze*. Z ročního výtěžku těchto cenných papírů měla být udělována *Cena JUDr. Jiřího Katze*, kterou by každoročně udělovala jedna ze čtyř tříd Akademie. Oceněna měla být zvlášť

FOTO: MARINA HUŽVÁROVÁ, ARCHIV SSC

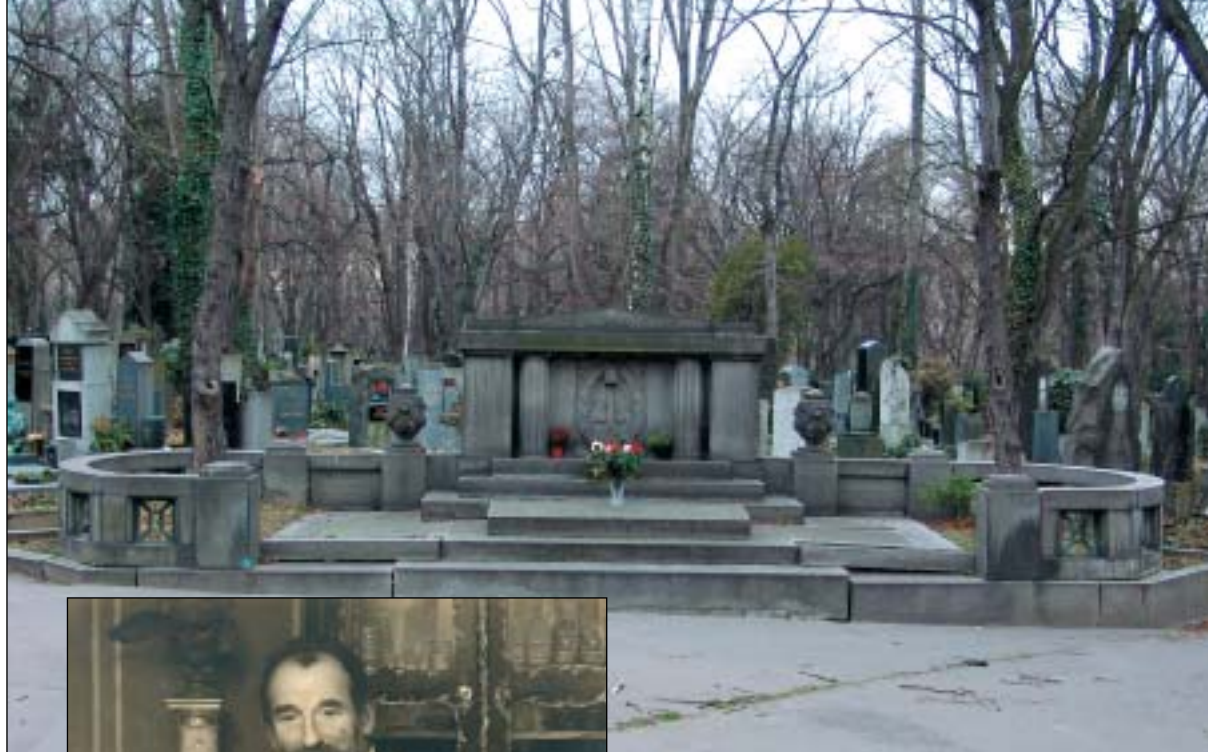
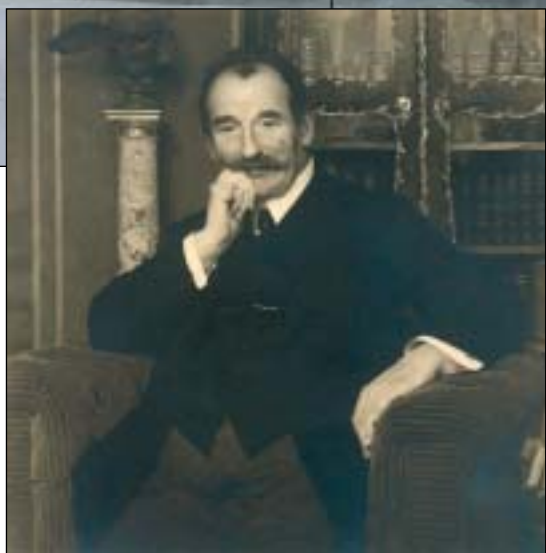

FOTO: MARIO VLČEK, ARCHIV ÚSD AV ČR

erster, později Max Švabinský, Kamil Hilbert, Karel Pokorný, Karel Dvořák, Dušan Jurkovič, Jaroslav Mařatka, Josef Gočár, František Bílek, Jakub Obrovský.

„Roku 1948 byla všem oceněným umělcům, některým in memoriám, udělena ve výroční den úmrtí Leopolda Katze medaile Otakara Španiela a zároveň ČTK vydala zprávu, že ČAVU jedná o možnosti uvolnění základního fondu, z něhož by cena mohla být znovu udělována. To je poslední zpráva o penězích českého mecenáše Leopolda Katze...“ píše ve své práci Helena Krejčová.

České akademii byla v závěti Leopolda Katze adresována prosba o laskavý dohled nad udržováním rodinné hrobky svěřené pražské obci.

vynikající práce, původní české dílo, přispívající vynikající měrou k vědeckému nebo uměleckému poznání ve svém oboru, dílo publikované, veřejně provozované (u hudebních děl) a dokončené (u děl výtvarných). Cena mohla být udělena jenom uchazečům české národnosti, bez ohledu na pohlaví, náboženství, místo pobytu. Její udělení vycházelo ze soutěže a byla každoročně oznamována v tisku na den sv. Jiří. Nemohla být udělena jedné osobě ve dvou za sebou jdoucích obdobích a byla nedělitelná. Oceněno mělo být jen dílo, které ještě žádnou cenu nedostalo.

Základní částka byla později zvýšena na 50 000 a nakonec vzhledem ke stíznostem lingvistů, kteří byli původně ze soutěžení vyloučeni, na 100 000 korun.

Vedle *Nadace Jiřího Katze* byla Akademii svěřena také *Nadace Leopolda Katze pro výtvarné umělce*. Byla určena závětí a připisovala ČAVU třetinu z prodeje jeho majetku – v konečné hodnotě milion šest set tisíc korun. Z těchto peněz měla být každoročně udělována v den úmrtí dárce cena JUDr. Leopolda Katze v hodnotě 50 000 korun náležející umělci, který v posledních třech letech před každoročním vypsáním soutěže „nevšední uměleckou zdatnost vynikajícím uměleckým dílem prokázal“.

K těm, kdo se mohli těšit z podpory vzácného milovníka umění a věd ještě za jeho života, patřili Vojtěch Hynais, Mikoláš Aleš, Josef Myslbek, J. B. Fo-

Setkání s příběhem člověka vzácných schopností, ryziho charakteru a velkorysého ducha, neojedinělým pro dobu přelomu 19. a 20. století, je nejen připomínkou prosby v závěti: „Akademii českou prosím, aby kanceláři svou alespoň jednou do roka se laskavě přesvědčila o tom, zda obec pražská plní svou povinnost v příčině řádného udržování hrobky a aby obec-li tak nečiní, ku plnění povinností té ji vyzvala.“

Je i výzvou k otázce: Co se stalo s Katzovou cenou? PhDr. H. Krejčová v závěru svého pojednání opakuje tento dotaz, který zazněl už v roce 1939, a pokračuje: „Zda ji výtvarní umělci odmítali a odmítají, nebo se bude vyplácet zpětně po padesáti či kolika letech? A nebo byla zrušena nebo obrácena v jiný účel bez dárcova souhlasu, anebo se od roku 1939 naše morálka natolik změnila, že jsme, vzato čistě kulturně a lidsky, lhostejní k odkazu našich společných předků?“

Tolik k příběhu, který jako tiché, ale přítomné memento zapadá do mozaiky lidských osudů naší země 19. a 20. století – a navíc souvisí i s osudem dnešní Akademie věd České republiky. ■

Leopold Katz přispěl k obohacení našich národních dějin už jako student: v srpnu roku 1872 objevil v jistebnickém farním archivu kancionál z 15. století, vzácný důkaz do té doby zpochybňovaného kulturního citění husitů.

SYLVA DANÍČKOVÁ

ORÁLNÍ HISTORIE BUDÍ ZÁJEM

Ustavující valné shromáždění České asociace orální historie, o. s., se uskutečnilo 8. ledna 2007 na půdě Akademie věd ČR v Praze. O tom, jaké okolnosti provázely její vznik, jací lidé působí v jejích zvolených orgánech, a především, jaké jsou cíle a náplň činnosti této organizace, se dozvíte na následujících řádcích.

FOTO: ARCHIV COHA

Zleva:
Pavel Mücke,
tajemník; Miroslav
Vaněk, předseda;
Lukáš Valeš, člen
výkonného výboru;
Petra Schindlerová-
Wisten, členka
výkonného výboru;
Hana Pelikánová,
předsedkyně
revizní komise

Orální historie v mezinárodním a celostátním kontextu

Na 14. mezinárodní konferenci orální historie (International Oral History Association Conference), která se konala v červenci 2006 v dalekém australském Sydney, padl v panelové diskusi dotaz na rozvoj interdisciplinární metody orální historie v zemích bývalého „východního“ bloku, potažmo na možné vytvoření národních asociací zde. Miroslav Vaněk, který měl v tvrdé konkurenci příspěvateľů z více než padesáti zemí možnost reprezentovat badatele zpoza bývalé železné opony, po svém návratu ze Sydney oslovil za pomoci týmu svých spolupracovníků z Centra orální historie Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR široký okruh odborníků-badatelů (historiků, antropologů, etnologů, lingvistů, archivářů, muzejníků apod.) i zájemců o orální historii (např. z řad studentů) ze všech regionů Čech, Moravy i Slezska.

Neuplynulo ani půl roku, a jelikož reakce na myšlenku založení asociace asi 20 českých institucí a cca sedmi desítek potenciálních individuálních členů byla veskrze pozitivní, byl ustaven přípravný výbor, vypracovány stanovy a Česká asociace orální historie zaregistrována jako občanské sdružení u Ministerstva vnitra ČR. Na závěr se uskutečnilo valné shromáždění, na němž byly zvoleny řádné orgány. Tomuto odborně-zájmovému uskupení bude díky vůli delegátů v následujícím dvouletém funkčním období předsedat Miroslav Vaněk (Centrum orální historie ÚSD AV ČR, FHS UK Praha); mí-

stopředsedkyní se stala Pavla Frýdlová (Gender Studies, o. p. s.) a tajemníkem Pavel Mücke (Centrum orální historie ÚSD AV ČR).

Je třeba dodat, že toto sdružovací snažení není ve středoevropském kontextu ojedinělé, neboť v těchto dnech vzniká díky iniciativě kolegů a kolegyně na východ od řeky Moravy i národní asociace na Slovensku. V budoucnu se uvažuje o vytvoření společné „nadanárodní“ česko-slovenské asociace.

Proč vznikla Česká asociace orální historie?

Na mezinárodní konferenci v Sydney se hojně diskutovalo o úloze orální historie ve výzkumu soudobých dějin, přičemž účastníci poukázali i na mnohá nebezpečnosti, která výzkum na počátku nového tisíciletí ohrožují. Jde jednak o politicky nekorektní a aktivistické přístupy ve prospěch „viditelných“ či „vítěznych mocenských skupin“, a především neetické „zacházení“ s narátory (dárci příběhu), které odporuje normám International Oral History Association (IOHA) i International Anthropological Association (IAA). V tomto ohledu byla několikrát zmíněna především úloha médií. Ta se sice v mnoha případech na metodu orální historie odvolávají, leckdy ji však mohou vážně poškodit (např. při honbě za senzacími nebo bez hlubší znalosti tématu). Další zmiňovanou hrozbou je paradoxně obrovský nárůst nashromážděného materiálu zapříčiněný exponenciálním vzrůstem uživatelů digitální techniky všeho druhu. Tento různorodý materiál podle mí-

nění mezinárodního odborného fóra bez systematického přístupu nebude nikdo schopen nejen interpretovat (nejdůležitější součást orální historie), ale zároveň se stane velice snadno (z)manipulovatelným, neboť bude pořízen na nejrůznější odborné úrovni, bez znalosti zásad orální historie, historického kontextu apod.

Mezi hlavní cíle České asociace orální historie, vtělené i do jejích stanov, proto patří především následující priority: a) vytvoření metodických pravidel a návodů pro využití orální historie ve vědeckém výzkumu za účelem chránit ji před nevědeckým používáním (orální historie = odborná metoda výzkumu); b) důsledné zastávání etických pravidel výzkumu vedeného touto metodou; c) odborná a metodická pomoc stávajícím i nově vznikajícím institucím, zainteresovaným jednotlivcům apod.; d) vytvoření webové stránky – portálu s vlastním elektronickým bulletinem, informování o nových projektech, knihách, konferencích atd.; e) „odkazové“ propojení dosud existujících archivů svědectví pamětníků o naší nedávné

historii (ne však vytváření jednoho „mega“ archivu – každá instituce má totiž specifické požadavky ve zpřístupňování vlastních sbírek).

Zvláštním, avšak o nic méně významným cílem je snaha získat pořadatelství 16. mezinárodní konference IOHA v roce 2010 a uskutečnit ji v Praze. Tato konference o velikosti 500–700 účastníků z celého světa by mohla být nejen odměnou pro orální historii – dynamicky se rozvíjející odvětví bádání ve společenských a humanitních vědách –, ale také skvělou možností pro prezentaci české a středoevropské vědy, jejích podporovatelů a sponzorů na mezinárodním fóru obecně. V současné době nejvíce informací o dění na poli orální historie naleznete na internetových stránkách www.coh.usd.cas.cz. Webová stránka Asociace www.oralhistory.cz bude zprovozněna na konci března 2007. ■

PAVEL MÜCKE,

Česká asociace orální historie, o. s.

Masarykův ústav – Archiv Akademie věd ČR, veřejná výzkumná instituce,

vypisuje konkursní řízení na obsazení místa

výzkumného pracovníka

se specializací na české dějiny a filozofii 19. a 20. století (0,5 úvazku).

Požadavky:

- vysokoškolské vzdělání min. s titulem PhDr. v oboru filozofie a moderní dějiny;
 - aktivní znalost min. dvou světových jazyků;
 - znalosti života a díla T. G. Masaryka.

Příhlašky se strukturovaným životopisem, ověřené doklady o dosaženém vzdělání a kvalifikaci s přehledem dosavadní praxe včetně soupisu bibliografie zasílejte písemně a elektronicky do 10. dubna 2007 od zveřejnění tohoto inzerátu na adresu:

Doubravka Olšáková, Masarykův ústav – Archiv AV ČR, v. v. i.,

Na Florenci 3, 110 00 Praha 1;

e-mail: olsakova@mua.cas.cz.

Výzva k podávání žádostí o podporu

česko-americké vědeckotechnické spolupráce

Bližší informace a formuláře naleznete na <http://www.amvis.cz>.

Uzávěrka pro předložení návrhů je **31. května 2007**.

Kontakt: AMVIS, o. p. s., Senovážné nám. 24, 116 47 Praha 1,
tel.: 234 621 222 (441), fax: 234 621 552, e-mail: amvis@amvis.cz.

NA KŘÍŽOVATKÁCH NOVÉHO

Zastřešující téma Výjezdního interdisciplinárního semináře Příroda a kultura na křižovatkách nového a výjimeční přednášející přilákali ve dnech 15.–18. ledna 2007 do Nečtin nebývalé množství posluchačů z nejrůznějších oborů lidské činnosti – vědce, umělce, studenty, odborníky z praxe i odbornou veřejnost. Semináře organizuje středisko Mezioborových studií Západočeské univerzity v Plzni pod záštitou rektora a letošní již 8. ročník byl v mnoha ohledech mimořádný.

„Porevoluční entuziasmus nadobro odezněl i z univerzitního prostředí a my jsme vstoupili do nové éry standardní vědy, kterou jeden z přednášejících – profesor Stanislav Komárek – nazval v eseji pro časopis *Vesmír* Neonormalizací,“ vysvětlují organizátoři volbu tématu a dodávají: „Naše doba je nová také tím, že přináší historicky zcela bezprecedentní objevy a poznatky. Nové technologie, materiály, nové přístupy k výzkumu živého světa, spojení molekulární biologie s nanotechnologií... Ale také nová ohrožení. A my jsme se chtěli pokusit zájemcům povahu této novosti co možná nejvíce odborně přiblížit.“

V letošním ročníku, který spolufinancoval Evropský sociální fond a státní rozpočet ČR, si v sekci věnované vědám o vědách přišli na své příznivci „přírodního vědění“, naopak technicky orientované hosty upoutala sekce nových technologií, přednášelo se o multikulturním společenství, ale největší zájem vyvolal blok určený vědám o živé přírodě. Průřezová sekce spojila vědy o myšlení, chování a jednání.

Stěžejní myšlenky a teorie astrofyziky předešlého století shrnul v úvodním příspěvku *Astronomie na cestě od geofyziky ke kosmologii* náš přední astronom prof. Jan Palouš (ASÚ AV ČR). Slovem i obrazem přiblížil současné vidění vesmíru a vysvětlil důvody, které vedly astronomy k redefinici statutu planety a následně k vyřazení Pluta z devítky planet, které jsme znali ze školy. Zároveň s tím se podhalil i problém validity a konsensu v současné vědě a poznání.

Biolog, filozof a esejista prof. Stanislav Komárek navrhl v přednášce *Vzdělání – ano či ne? Okcidentální kultura na rozcestí* model, jak vzdělání chápat a jak je praktikovat. Schopnost mechanické paměti a opakování kanonických textů – ať už náboženských či jejich současné obdoby textů vědeckých – je podle autora kritériem, které odlišuje učence od ostatních lidí. Vzdělání chápe jako prostředek ke kontrole kriminality, k začlenění do složitých společenských struktur i jako zaměstnání specifické společenské „kasty“.

Pravidelný účastník nečtinských setkání, znalec dějin vědy a filozofie, doc. Jiří Fiala (FF ZČU Plzeň)

se zabýval rekonstrukcí vzniku vědeckých poznatků a teorií. V základní a silné tezi popsal způsoby budování „demarkační linie vědeckosti“. Upozorňoval, že silným kritériem by mohla být závislost na kontextu, aby nakonec doložil, že stanovení těchto kritérií je naopak velmi problematické.

Novinky v oblasti technologií uvedl jmenovec předchozího přednášejícího, prof. Jaroslav Fiala (ZČU Plzeň), když strhujícím způsobem demonstroval variabilitu krystalických struktur uhlíku, variabilitu jeho vlastností a s nimi související možnosti využití. Pomocí metafor ze života člověka i společnosti dokázal v přednášce *Krystalografie křivých prostorů; ekonomie a politika* zpřístupnit oblast lidského vědění, o níž by jinak laik sotva zavadil. Jistý protipól mu tvořil příspěvek dr. Bronislava Follera (VUT Brno), jehož *Panta Rei. Působ nových materiálů – polymerních kompozitů* byla střizlivým, v praxi pevně zakotveným exkurzem do základů materiálové vědy a jejich produktů, s nimiž se každodenně setkáváme. Posluchači se dozvěděli, jak lze vyrobit sklo pevnější než ocel, kolik využití má laminát a jak bohatou poetiku mohou mít materiály pro člověka, který je důvěrně zná a každodenně s nimi pracuje.

S kontroverznějším příspěvkem vystoupil dr. René Hladík (UJEP Liberec), který téma *Otazníky a křižovatky podpory alternativních zdrojů energie* pojal z liberálně ekonomického hlediska a vyzvedl v něm několik aspektů technických. Na mnoho otázek odpověděla až následná bouřlivá diskuse.

Doc. Miloš Mendel (OÚ AV ČR) otevřel okruh týkající se multikulturního společenství. V příspěvku *Základní pojmy a argumenty soudobého islámského radikalismu* popsal hlavní východiska islámu jakožto náboženského proudu, jeho vnitřní heterogenitu, a především upozornil na jeho vnitřní krizi, z níž těží radikální skupiny. *Posunu v diskusi o multikulturalismu* se věnovala dr. Jiřina Šiklová z FF UK, která nastínila otázky „vychládání“ a změnu společenského postoje k ideji a praxi multikulturalismu i některým jeho důsledkům, jako jsou vztah multikulturalismu

Letos do Nečtin poprvé zavítal i neuropatolog František Koukolík.

k nacionalismu a proměna pojetí obou těchto pojmů. Na zásadní posun v prioritách společnosti, kdy distribuce blahobytu jakožto kritérium určující podobu společnosti 20. století, je nahrazeno distribucí rizik, jež bude určujícím faktorem formování společnosti století jedenadvacátého, poukázal proděkan FHS UK doc. Zdeněk Pinc v příspěvku *Na křižovatce století distribuce rizik*.

Blok věnovaný vědám o živé přírodě otevřel ekolog z Centra pro teoretická studia UK a AV ČR dr. David Storch, který se ve stručném shrnutí *Co se dnes děje v přírodě: dynamika biodiverzity a jiné podivnosti* vymezil vůči některým klasickým ekologickým postojům. Zejména na základě současných znalostí populační dynamiky organismů ukázal, že ve skutečnosti víme příliš málo na to, abychom mohli dovozovat významnější závěry o proměnách živé přírody v globálním měřítku a o závažnosti dopadu lidské činnosti na ni.

Dr. Jiří Sádlo (BÚ AV ČR) přišel v poutavém a tradičně provokativním příspěvku *Lesy v Čechách: co je příroda a co kultura?* s nanejvýš překvapivou tezí. Zatímco ekologové a ochránci přírody po celé polistopadové období usilovně prosazují pozvolnou záměnu smrkových monokultur za kultury listnaté, dřívější zastánce zmiňované obnovy složení lesních porostů nyní dokazoval, že smrčiny byly vždy přirozeným a většinovým společenstvem české lesní krajiny.

Množství svých příznivců přilákal do Nečtin ředitel GÚ AV ČR dr. Václav Cílek. Dobře načasovaným tématem *Ropa jako metafora počátku a konce moderní společnosti* zmapoval faktické a geologické pozadí těžby ropy, jejího využívání, zásob a dosažitelnosti i kulturní kontext, který je s érou ropy na západě neodmyslitelně spjat. Vyvrátil některé mýty, a především doložil domněnku, že ropa jako energetický zdroj přestane v horizontu několika málo desítek let hrát klíčovou roli.

Letos poprvé zavítal do Nečtin se svou brilantně připravenou i přednesenou přednáškou *Proč se Dostojevskij mýlí?* také neuropatolog dr. František Koukolík z Thomayerovy nemocnice v Praze. Autor se nezdálil své specializaci, jak by se mohlo zdát, naopak. Zdůvodňoval podmínky a okolnosti vzniku a rozvoje

VŠECHNA FOTA: TOMÁŠ DANĚK, ARCHIV ZČU

psychopatologického chování, dokládal vliv vnějšího a vnitřního prostředí, i to, že se jedná spíše o životní strategii než o nemoc. Psychopati by byli v dosahování svých cílů mnohem méně úspěšní, pokud by byla společnost k jejich chování méně lhostejná. K nejznámějším osobnostem patřil psychiatr a neurolog prof. Cyril Höschl z Psychiatrického centra Praha, který posluchače seznámil s nejnovejšími poznatky v otázce věčného dilematu, zda je lidské chování určováno vnějším prostředím, či vnitřními dispozicemi. Příspěvek *Odolnost ke stresu: jak mateřské chování programuje genom* byl exkurzí do fyziologie neurohumorální regulace lidského organismu, na jejímž pozadí prof. Höschl vyvodil překvapující závěr: vliv péče rodičů v útlém věku je pro formování jedince významnější než genetické predispozice.

Stálý host, ředitel Centra pro teoretická studia UK a AV ČR doc. Ivan M. Havel svým *Nesmělým pokusem o konkrétní fenomenologii* vyvažoval exaktní příspěvek předřečníka. V počítačové prezentaci se letos pokusil prostřednictvím nejosobnějších prožitků přiblížit vlastní nevšední fenomenologický přístup, který vychází z představy kauzálních domén a shlukované časovosti.

Rokování završil člen organizačního týmu a zakládající osobnost nečtinských seminářů, fyzik doc. Miroslav Holeček (FAV ZČU) nečekaně aktuálními *Novými problémy s časem*. Zatímco většina z nás žije neproblematicky uzavřena v newtonovské představě času jako bez tvarého stejnoměrného toku, představil doc. Holeček už bezmála sto let starý fyzikální koncept prostoročasu a problémy, které vyplynou z takového vidění reálného světa.

Stejně důležité jako přednášky je v Nečtinech vzájemné soužití v jednom prostoru a možnost diskutovat o odborných i neoficiálních tématech. I letos zde byl představen laureát ceny *Nadace Dagmar a Václava Havlových VIZE 97*, sociolog polského původu Zygmund Bauman. Nekonvenční film *Koyaanisqatsi* amerického autora Godfreyho Reggio upozornil na naši osudovou závislost na technologiích a zpestřením byla i návštěva vysílače Krašov, významného technického objektu západních Čech. Jediné, co snad 8. ročníku „Nečtin“ oproti minulým letům chybělo, byl snímek. Naslouchat a diskutovat s ostatními přijelo letos již skoro 130 lidí. Ti kteří neměli čas se mohou podívat na www.ums.zcu.cz či na multimediální CD. ■

TOMÁŠ DANĚK a MICHAL V. HANZELÍN,
Západočeská univerzita v Plzni

Jiřina Šiklová
z Filozofické
fakulty Univerzity
Karlovy

Cyril Höschl
z Psychiatrického
centra v Praze
(vlevo) a Ivan Havel,
ředitel Centra pro
teoretická studia UK

PRIORITY ČESKÉ TECHNOLOGICKÉ PLATFORMY PRO POTRAVINY

Potraviny a zdravý životní styl jsou hlavní náplní České technologické platformy pro potraviny (ČTP), jejíž vznik iniciovala Potravinářská komora ČR. O ustavujícím zasedání ČTP informoval AB 7–8/2006. Další zasedání se za účasti téměř stovky hostů uskutečnilo 13. prosince 2006 v Kaiserštejnském paláci v Praze.

Na jednání, které zaštil náměstek ministra zdravotnictví ČR a hlavní hygienik ČR MUDr. Michael Vít, Ph.D., byly nově představeny řídicí a dohlížecí výbor platformy. Vedle stanov byl odsouhlasen i plán činnosti platformy jako celku i plány činností jednotlivých priorit, které si ČTP předsevzala řešit v období do roku 2020.

ČTP vychází z Evropské technologické platformy *Food for Life*, která vytvořila vizi, cíle a strategii potravinářství v EU. V současnosti ČTP sdružuje asi 90 členů, od zemědělců přes zástupce zpracovatelského průmyslu, vysokých škol, výzkumných ústavů, dopravců, maloobchodu až po spotřebitelské svazy; prostřednictvím dohlížecího výboru Platformy je zabezpečena též účast státních a dozorových orgánů.

Vizí České technologické platformy pro potraviny je strategicky zaměřený, nadnárodní a koordinovaný výzkum v oblasti výživy, potravinářských a spotřebitelských oborů a řízení potravinového řetězce, což by mělo vést k výrobě zdokonalených potravinářských výrobků, které splní očekávání spotřebitelů. Hlavním cílem platformy je posílit konkurenceschopnost českého potravinářského průmyslu, mimo jiné tím, že podpoří ty segmenty agro-

potravinářského průmyslu, které jsou méně citlivé na cenovou konkurenci, či tím, že sníží náklady na potraviny, jež přispívají ke zlepšení zdraví populace. Zdravá volba by se tak měla stát volbou snadnou.

Vedle toho chce ČTP pomoci lépe stanovit cíle výzkumu, propojovat výzkumná pracoviště s výrobními podniky a podporovat inovační schopnosti agro-potravinářského průmyslu. Dalším záměrem ČTP je usnadnit komunikaci se státní správou na jedné straně (vliv na tvorbu podpůrných programů) a spotřebitelskými organizacemi i spotřebitelem samotným na straně druhé – u spotřebitele se očekává posun k vyšší kvalitě, zdravějším produktům a tuzemským výrobcům.

Jednotlivé priority iniciativy jsou: *Potraviny a zdraví* (Ing. Jan Drbohlav, CSc.), *Kvalita potravin* (Ing. Jiří Celba, CSc.), *Potraviny a spotřebitel* (prof. Jaroslav Drobník) a *Bezpečnost potravin* (prof. Ing. Jana Hajšlová, CSc.).

Více informací o ČTP naleznete na oficiální internetové stránce <http://www.foodnet.cz>. ■

JOSEF VAČKÁŘ,
Potravinářská komora ČR

Vědecká rada Akademie věd ČR,
Grémium pro vědecký titul a komise pro obhajoby doktorských disertací
v oboru *Matematické struktury*
oznamuje:

Obhajoba doktorské disertační práce

Natural operators and their applications

doc. RNDr. Josefa Janyšky, CSc.,

k udělení vědeckého titulu *doktor věd* se koná dne **23. března 2007 v 10:30 hod.**
v Ústavu informatiky AV ČR, v. v. i., Pod Vodárenskou věží 2, 182 07 Praha 8.

MILOSLAV HÝSEK

1885–1957

Letos si připomínáme padesát let od úmrtí profesora dějin české literatury, literárního kritika a historika Miloslava Hýska, který publikoval značný počet drobných studií, kritických úvah i rozsáhlých monografií o zapomínaných českých, a zejména moravských literátech.

Budoucí profesor dějin české literatury, literární kritik a historik zahájil svou akademickou dráhu jako student pražské české univerzity. Studoval zároveň také na berlínské a vídeňské univerzitě a po získání doktorátu z filozofie r. 1908 pobýval krátkodobě na univerzitách v Mnichově a Krakově. Jeho prvním působištěm se stalo gymnázium v Truhlářské ulici v Praze, kde přijal místo suplujícího profesora.

Hýskův badatelský zájem se zprvu soustředil hlavně na zkoumání moravského písemnictví v období od 18. do počátku 20. století. Publikoval značný počet studií o zapomínaných českých, a zejména moravských literátech. Dílo autorů na okraji zájmu laické i odborné veřejnosti se snažil oživit také vydáváním jejich prací. Byl k tomu veden jednak svým regionalistickým zaujetím, jednak konzervativizmem, který se u něj projevoval v nedůvěře k soudobým populárním literátům a novým literárně vědným proudům.

Postupně tak seznámil čtenáře s pracemi moravského naturalisty J. Merhauta, literárního kritika H. Babičky a s básněmi i životem A. Balcárka, mladého autora meditativních a slovansky laděných versů. Z rozsáhlejších studií a edic nelze opomenout třísvazkové *Povídky: Výběr z moravských autorů* a stejně objemnou práci o literární pozůstalosti předčasně zemřelého novelisty J. Uhra, monografii *Dějiny tzv. moravského separatismu*, a především studii *Literární Morava v letech 1848–1885*, na jejímž základě se r. 1912 na pražské české univerzitě habilitoval.

Počátkem r. 1914 podnikl Hýsek několikaměsíční studijní cestu do Ruska, aby po návratu oblékl vojenskou uniformu a odešel na frontu. Na krátký čas se ještě r. 1919 vrátil k učitelskému povolání na gymnázium v Novém Bydžově, ale již ve stejném roce byl zvolen členem KČSN a v roce následujícím členem ČAVU, načež následovalo r. 1922 jmenování mimořádným a o pět let později řádným profesorem na Univerzitě Karlově v Praze. Dostalo se mu přijetí též mezi členy Slovanského ústavu v Praze a Šafaříkovy Učené společnosti v Bratislavě. V letech 1939–1945 předsedal Kulturní radě při Národním souručenství.

Hýsek byl mužem činu, aktivně pracujícím v různých společnostech a redakcích. Mimo jiné inicioval

založení knihovny Paměti, vydávané ČAVU, kterou sám redigoval, byl spolupracovníkem ročenky *Revue des travaux scientifiques*, dlouholetým členem redakčního kruhu *Naší vědy* a redaktorem literárně-historické části *Listů filologických*. Ze své pozice spolupracovníka *Času* a člena redakce *Národních listů* informoval nejširší veřejnost o dění na poli literatury a literární vědy. Nechyběl ani v kruhu přispěvatelů do *Ottova slovníku naučného* a *Masarykova slovníku naučného*.

Jako typický pozitivista své doby dbal na maximální vyčerpání všech pramenů a detailní zpracování látky. Monografie o velkých osobnostech české literatury či teoretické studie, které jako profesor dějin české literatury zpracoval, kritika příznivě hodnotila a staly se, zejména edice díla O. Březiny, podnětem a východiskem nového literárně vědného bádání.

M. Hýsek si však stále nacházel cestu k moravským tématům, která pro něj byla tak typická od počátků jeho vědecké dráhy. Je podepsán pod edicí pamfletické *Rozesmaliády a jiných prací* moravského básníka a novináře F. J. Kubíčka, *Básněmi Jana Vlka*, studii o moravském balbínovci J. J. Středovském nebo rozsáhlou monografií *Tři kapitoly o Petru Bezručovi*.

Jeho pojetí literatury jako národního bohatství, v němž přetrvává duše národa, a učitelské povolání ho vedly k vydávání i prací popularizačních a školních, jako byly výběry z moderních básníků O. Březiny, A. Sovy a V. Dyka nebo z legionářské beletrie R. Medka a J. Kopty. Ani zde nezapomněl na svou Moravu a v době okupace jí věnoval rozsáhlou práci *Moravský Kras v krásném písemnictví*. I v případě popularizačních prací však vždy dbal na vysokou odbornou úroveň.

Po válce, a zejména po r. 1948 mu byla znemožněna veřejná činnost. V roce 1948 ještě redigoval vydání Březiny sbírky *Svítání na západě* a na sklonku života uspořádal v jednom svazku pod názvem *Obrázky z cest* několik prací bratří Mrštíků, ale už to byl jen stín Hýskovy dříve tak bohaté vědecké a ediční práce. Posmrtně byly r. 1970 vydány jeho *Paměti*. ■

JAN CHODĚJOVSKÝ,
Masarykův ústav – Archiv AV ČR

BABUŠKOVA CENA 2006

Babuškovu cenu již potřinácté udělily 20. prosince loňského roku Česká společnost pro mechaniku a Jednota českých matematiků a fyziků za nejlepší práce v oboru počítačových věd.

Akademická rada AV ČR udělila Ivo Babuškově čestnou medaili De scientia et humanitate optime meritis, kterou u příležitosti svých 80. narozenin převzal na konci května 2006 (AB č. 9/2006).

Cenu profesora I. Babušky za rok 2006 získal Ing. **Jiří Mikyška**, Ph.D., z Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské ČVUT v Praze za doktorskou disertační práci *Numerical model for simulation of behaviour of non-aqueous phase liquids in heterogeneous porous media containing sharp texture transitions*.

Jako druhý se umístil Ing. **Oldřich Vlach**, Ph.D., z Fakulty elektrotechniky a informatiky VŠB-TU v Ostravě za doktorskou disertaci *Aproximace a numerická realizace kontaktních problémů se třením a koeficientem tření závislým na řešení*. Třetí místo získal Ing. **Michal Hajžman**, Ph.D., z Fakulty aplikovaných věd ZČU v Plzni s doktorskou disertací *Modelování, dynamická analýza a optimalizace rozsáhlých rotujících systémů*.

Čestná uznání byla udělena v kategorii diplomových prací. Rozhodnutím hodnotitelské komise získala prv-

ní místo Mgr. **Lenka Dubcová** z Matematicko-fyzikální fakulty UK v Praze. Jako druhý se umístil Mgr. **Jaroslav Hájek** (Matematicko-fyzikální fakulta UK v Praze), třetí byla Ing. **Marta Domorádová** (Fakulta elektrotechniky a informatiky VŠB-TU Ostrava).

Cenu v roce 1994 založil významný český matematik Ivo Babuška, který od podzimu 1968 působí ve Spojených státech amerických, nyní v Institute for Computational Engineering and Sciences, University of Texas, Austin, Texas.

Cena je určena pro studenty a mladé vědecké pracovníky, udílí se každoročně a je spojena s finanční odměnou. ■

KAREL SEGETH,
Matematický ústav AV ČR

MEDAILE FRANTIŠKA PALACKÉHO

V rámci konference Česko-ruské komise historiků a archivářů (viz AB 2/2007) byla 28. listopadu 2006 předána čestná oborová medaile Františka Palackého za zásluhy ve společenských vědách **Valentině Vladimirovně Marjině**, Dr.Sc., z Institutu slavjanovedenija Ruské akademie věd v Moskvě. Byla tak oceněna její dlouholetá badatelská práce v oboru dějin československo-sovětských vztahů první poloviny XX. století. V. V. Marjina, jak v laudatio zdůraznil dr. Jan Němeček z Historického ústavu AV ČR, patří k nejvýznamnějším představitelům ruské historiografie o Československu a svou prací se významně zasloužila o rozvoj česko-ruských vztahů; je u nás i v Ruské federaci uznávanou zahraniční bohemistkou. Řečeno slovy prof. Viléma Prečana: „Je nejerudovanější a nejsolidnější z ruských historiků, kteří se zabývají sovětsko-

-československými vztahy a československými dějinami v letech 1938 až 1960. Z jejího pera pochází to nejlepší, co bylo na základě ruských (sovětských) pramenů a českých (československých) tištěných pramenů od roku 1990 v Rusku na výše uvedená témata publikováno... Její talent, erudice, schopnost kriticky analyzovat na základě detailní znalosti archivních pramenů sovětskou velmocenskou politiku, její zájmy a nástroje, z ní učinily jednu z předních osobností postsovětské ruské historiografie v oblasti nejnovějších dějin.“ V ruské historické obci patří k nejpilnějším recenzentům české historické produkce a k největším znalcům české historiografie v oblasti novodobých dějin. ■

JAN NĚMEČEK,
Historický ústav AV ČR

SAYING IT... ON PAPER (13)

mare
more
wore
ware

An applicant for a position in a laboratory wrote: “My colleagues consider me a carefull researcher.” Will the director of the laboratory believe the applicant? Why should he? If the writer did not care enough to spell “careful” correctly, how can the director trust the researcher to measure chemicals and follow safety procedures carefully? The letter should have been proofread.

A proofreader finds and corrects errors in a text: errors in typing, spelling, spacing, punctuation, and simple grammatical irregularities. I use the term *editing* for dealing with issues of style, such as faulty sentence construction, inconsistency of tone, and poorly managed paragraphs. In 1907, *The Daily Chronicle* (London) explained that “proof-reader” was “the American equivalent of our ‘corrector to the Press’ or ‘printer’s reader’” – that meant correcting the errors the printer made rather than the errors the writer made. The proofreading I’m talking about deals with the errors we allow to remain in our manuscripts.

Correcting errors is not as difficult as finding them. They are not hiding. But when we proofread our own work, we often get trapped in reading the content and overlook the incorrect comma, the missing word, or a misspelling. It’s difficult to go over your own text in a cold, clinical manner – and if you think “careful” is spelled “carefull,” it’s highly unlikely that you will suddenly notice the misspelling. So, because proofreading your own work is difficult and usually unsatisfactory, many writers have friends proofread their texts. The responsibility for a correct text, however, remains with the author.

Here I am, going on and on about proofreading when I know from experience that not everyone considers it important. Some readers say they’re only interested in the content, the facts. They seem willing to accept the facts and figures as correctly stated when the paper is filled with typographical errors. To me, that is like trusting a salesman of acne medicine when his face is covered with pimples. And then, some people don’t notice errors; frequent exposure may have immunized them. Others lean back calmly and claim that these are trivial problems, minor transgressions, because “they are, after all is said and done, minor errors.”

And yet, these niggling errors can disappoint readers, irritate some, and infuriate others. These readers might question the validity of the text: if the writer allowed this error to remain, what other errors have escaped detection? While careless errors disappoint

me, I am pleased and amazed to read a novel without stumbling over a typographical error – pleased that the text was professionally presented, and amazed that the author and editor could do it. It’s not easy.

One reason it might not be easy is the infectious style of emails and SMSs. Somehow, folks started to believe that since an email could shoot across space quickly, it should be written quickly. Errors sink to secondary importance. SMSs exaggerate the problem. “C U B4 mtg” is an acceptable, if not fashionable, code for “I’ll see you before the meeting.”

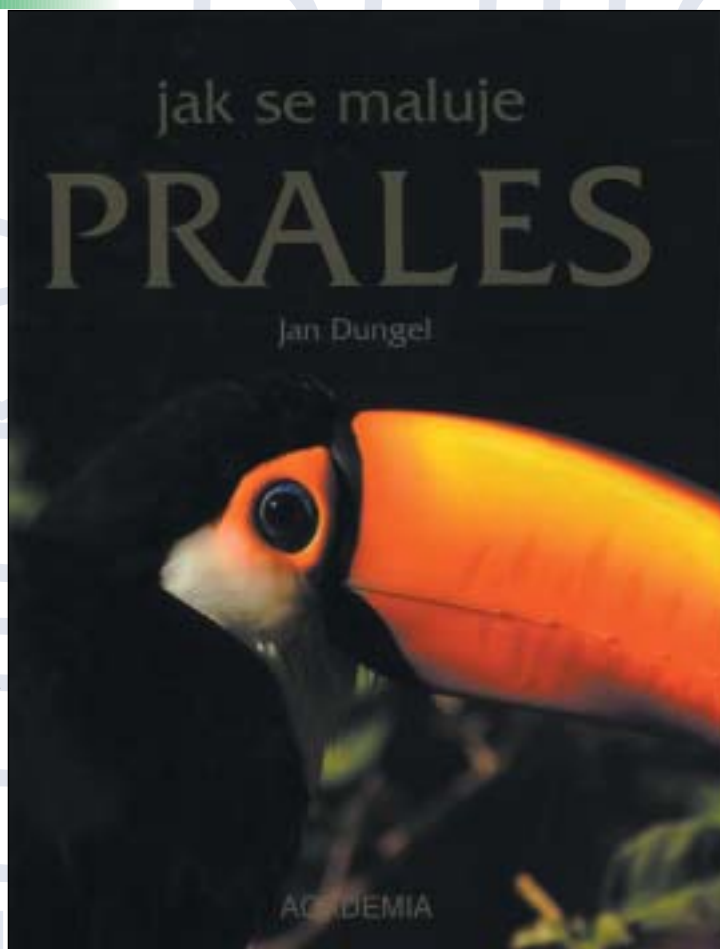
If we rely on a computer’s “automatic corrector” to eliminate errors, we soon learn that a computer’s assistance is limited, at least today’s computers. My students often present papers with “then” and “than” confused. The computer is not confused. Each is a word, so each is correct – that’s the computer’s assistance.

Proofreading is not easy, but it is not as difficult as it is tedious. It would also become easier if it were considered important. The acne medicine salesman with pimples is not simply a joke. And the applicant saying he was a carefull researcher would be funny if it were not also a bit sad. When errors slip out of our mouths, we cannot retrieve them, so we must correct them with an accompanying apology and embarrassment. When we make an error in our writing, we have the chance to correct it with neither apology nor embarrassment. Why shouldn’t we? I know people who will not leave the house without putting a shine to their shoes. It’s a part of their presentation to the world, and it’s important to them because they judge people by similar outward appearances. To them, a trivial smudge on their shoes might say something about them as people; that smudge might make others judge them incorrectly. A silly error in our texts can say something about us as writers, as scholars, or as scientists. It’s worth considering. So be careful. ■

RICHARD HAAS,
Oddělení studia jazyků ÚJČ AV ČR

night
Light
fight
right

JAK SE MALUJE

REPROFOTA: JAK SE MALUJE PRALES, ACADEMIA

Říká se, že kdo nenavštívil tropické deštné pralesy, nemůže pochopit přírodu naší planety v její úplné rozmanitosti a kráse. Spletitost ekologických vazeb a vztahů v tropech je totiž úžasnou přírodní laboratoří vědeckého poznání, která musí uchvátit každého přírodovědce. Pro ty, kteří neměli a nemají příležitost do tropické přírody cestovat, zbývá k poučení a pokochání film, televize a knížky. Nová kniha zoologa a malíře Jana Dungela je tou nejlepší navštívenkou přírody a obyvatel tropů.

Již průkopník přírodovědného poznání Jižní Ameriky, Alexander von Humboldt, řekl, že kniha o přírodě musí vyvolat takový dojem jako příroda sama. Toto krédo nová publikace nakladatelství Academia ve vrchovaté míře naplňuje. Autor do knihy vložil vlastní mnohaleté zkušenosti přírodovědce, a především nevšední malířské umění. Kniha čtenáře provede barevným a tajemným světem deštných a mlžných pralesů, savan a mokřadů jihoamerického kontinentu. Jan Dungel při pobytech v těchto podivuhodných krajích pilně zachycoval podobu místních divokých zvířat do svého polního skicáře. V knize je pak představeno na 90 vybraných ilustrací namalovaných akvarelem, měkkou tužkou a barevnými pastelkami. Malbám je v publikaci dopřán prostor velkého formátu, což velmi příhodně umocňuje jejich působení a odráží autorův prožitek přímého dotyku přírody. Kresby jsou doplněny barevnými fotografiemi, jež dokreslují ráz prostředí anebo zobrazují samotná zvířata, která v odpovídajícím typu krajiny žijí. Srovnání podoby stejných druhů, které jsou jednou zachyceny okem kamery a podruhé štětcem malíře, je neobyčejně působivé a podnětné. Oba přístupy k zobrazení světa kolem nás mají své výhody a nevýhody, ale je zřejmé, že navzájem nejsou zaměnitelné ani nahraditelné.

Texty jsou v knize poněkud v pozadí, nicméně jsou napsány neotřelým a svěžím stylem a vytvářejí důstojný doprovod skvělým ilustracím. Mimo nezbytné faktologie doprovázející charakteristiku krajiny a její bioty, se autor svěruje také s vlastními, často velmi niternými pocity při

pobytu v tropickém prostředí savan a pralesů. Sděluje mimo jiné, že na Zemi ještě existují oblasti divočiny, ve kterých je výhradním vládcem dosud sama příroda. Pobyt v takových místech je samozřejmě tvrdou zkouškou naší civilizované změkčilosti a výjimečné zážitky jsou vykupovány strádáním a utrpením, které v běžném životě jinak vůbec nepoznáme. Musíme se ovšem ptát, jak dlouho ještě budeme mít příležitost podobné zkušenosti získávat. Celým textem se proto prolíná autorova obava, že můžeme sami v brzké době způsobit zánik těchto přírodních rájů, ve kterých je naše vnímání skutečnosti světa tak neopakovatelně jedinečné.

Je pozoruhodné, kolik českých přírodovědců, a zvláště zoologů se věnuje kreslení a malování přírody a zvířat. Mnozí z nich dosáhli bezesporu vysoké profesionální úrovně a je škoda, že se více neprosazují také v zahraničí (i když věřím, že k tomu také dříve či později dojde). Kniha Jana Dungela má vysokou hodnotu uměleckou a zároveň je mimořádně závažným dokumentem stavu přírodního biomu s prvořadým významem pro ekologickou rovnováhu celé planety. Pro mě je rovněž připomínkou skutečnosti, že vědecké poznání může mít také poněkud jiný rozměr a povahu, než je úporné publikování v prestižních časopisech s vysokým faktorem impaktu. Jsem přesvědčen o tom, že nová knížka Jana Dungela musí potěšit každého čtenáře bez ohledu na vyhraněnost jeho zájmů. ■

JAN ZIMA,
Ústav biologie obratlovců AV ČR

PRALES

NEJPRODÁVANĚJŠÍ KNIHY V KNIHKUPECTVÍ ACADEMIA V ÚNORU 2007

- 1. Flégr, J. – Zamrzlá evoluce aneb Je to jinak, pane Darwin
- 2. Jasper, K. – Otázka viny – Příspěvek k německé otázce
- 3. Bradbrooková, B., Čapek, K. – Hledání pravdy, poctivosti a pokory (vydáno s podporou AV ČR)
- 4. Matoušek, V. – Třebel – Obraz krajiny s bitvou (vydáno s podporou AV ČR)
- 5. Mareš, M. – Slova, která se hodí aneb Jak si povídat o matematice, kybernetice a informatice (vydáno s podporou AV ČR)

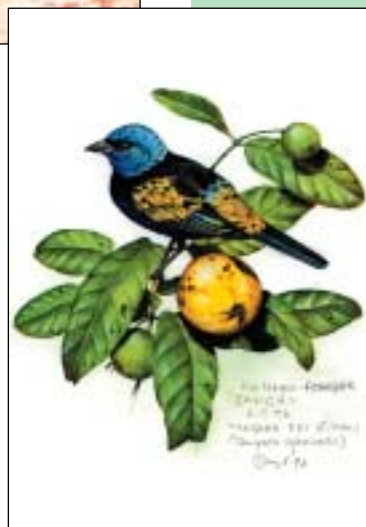
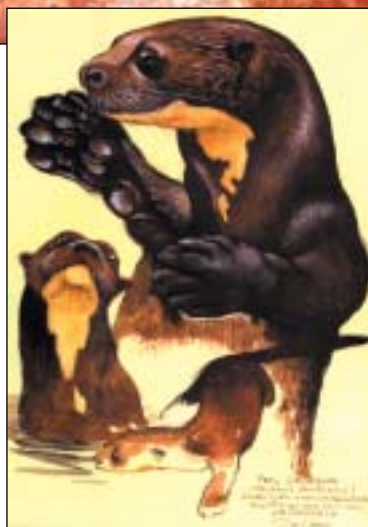
Tituly ostatních nakladatelů:

- 1. Kolektiv autorů – Biografický slovník českých zemí, 6. díl (Boh-Bož), Libri
- 2. Cílek, V. – Tsunami je stále s námi, Alfa Publishing
- 3. Kolektiv autorů – Hvězdářská ročenka 2007, Hvězdárna a planetárium hlavního města Prahy
- 4. Dus, A. J. – Proroctví a apokalypsy III. Novozákonní apokryfy, Vyšehrad
- 5. Dülmen, V. R. – Kultura a každodenní život v raném novověku II. 16.–18. století, Argo

Knihkupcův tip:

- Voit, P. – Encyklopedie knihy, Libri

MARCELA MURÍNOVÁ,
vedoucí knihkupectví Academia,
Václavské náměstí 34, Praha 1

DĚJINY BIOLOGICKÝCH TEORIÍ NOVOVĚKU V MODERNÍM ČESKÉM PŘEKLADU

Okamžik křestu:
zleva hlavní řešitel
Anton Markoš,
překladatel a editor
Tomáš Hermann,
kmostr publikace,
předseda AV ČR
Václav Pačes,
český biolog,
filozof a spisovatel
Stanislav Komárek
a ředitel
nakladatelství
Academia
Jiří Padevěř

VŠECHNA FOTÁ: DOROTHEA BYLICA, ARCHIV SSC

Prvním kmostr
výtečné publikace se
stal významný český
myslitel, profesor
filozofie Ladislav
Hejdánek
(dole vpravo).

**Po sto letech se českému čtenáři
dostává do rukou kompletní
a moderní české vydání dvoudílné
publikace Dějiny biologických
teorií novověku.**

Jedním z editorů
je objevitel
tzv. „genového
přepínače“, resp.
objevu estetiky
bakteriálních kolonií,
biolog a filozof
Zdeněk Neubauer.

Autor knihy, výrazná postava českého vědeckého filozofického a společenského života první poloviny minulého století, Emanuel Rádl, nepojímá biologii jako izolovaně se vyvíjející speciální vědu, ale vykládá ji v širokém rámci evropských kulturních dějin, dějin idejí a filozofie. Jeho německy psané dvousvazkové dílo zahrnuje období od renesance do začátku 20. století a stalo se historicky vůbec prvním monumentálním výkladem o dějinách biolo-

gie jako celku. Ve 20. století silně ovlivnilo celou generaci filozofů a historiků zabývajících se zejména vznikem vývojových teorií a darwinismu jako širokého ideového proudu. Dnes patří v rámci dějin biologie již ke klasickému fondu.

Na slavnostním křtu 21. února 2007 v pražské literární kavárně nakladatelství Academia uvedl publikaci Anton Markoš slovy: „Netušili jsme, do čeho se pouštíme. Když jsme začali tuto knihu z němčiny překládat, komentovat, hledat souvislosti, hrabat se v literárních pramenech, najednou na nás promluvil neuvěřitelně bohatý a nádherný svět vědy, biologie zvláště, a historie.“

**Oddělení číslicového zpracování signálů a syntézy řeči
Ústavu fotoniky a elektroniky AV ČR, v. v. i.,**

Vás v letním semestru 2007 zve na následující přednášky:

19. 4. 2007

Dynamický výběr jednotek a český TTS systém ARTIC

Ing. Daniel Tihelka, Ph.D., KKY FAV ZČU Plzeň

Konverze hlasu založená na GMM a reziduální predikaci

Ing. Zdeněk Hanzlíček, KKY FAV ZČU Plzeň

17. 5. 2007

Porovnání metod zvýrazňování řeči pomocí spektrálního odečítání

Jan Sandr, ÚFE AV ČR, v. v. i.

Hřebenová filtrace při zvýrazňování řeči

Ing. Martin Vondra, Ph.D., ÚFE AV ČR, v. v. i.

14. 6. 2007

**Algoritmy adaptace lineárních detektorů signálů kódového multiplexu (DS-CDMA)
minimalizujících střední kvadratickou chybu**

Ing. Jan Šimša, CSc., ÚFE AV ČR, v. v. i.

Nové směry v radiovém přenosu dat

Ing. Miroslav Ježek, ÚFE AV ČR, v. v. i.

Přednášky se konají vždy ve **čtvrtek** od **13:30 hod.** v klubovně ÚFE AV ČR, v. v. i.,
Chaberská 57, Praha 8-Kobylisy.

Podrobnější informace: Ing. Petr Horák, Ph.D., e-mail: horak@ufe.cz

Krátká resumé přednášek naleznou zájemci na adrese <http://kolokvia.ufe.cz/>
vždy přibližně týden před konáním kolokvia.

Rada Matematického ústavu Akademie věd ČR, v. v. i.,

vypisuje konkurz na obsazení místa **vědeckého pracovníka.**

Požadavky:

- v době nástupu do pracovního poměru ukončené doktorské studium nebo získána vědecká hodnost v oboru matematika nebo v příbuzném oboru;
 - předpoklady pro samostatnou vědeckou práci v oblasti základního výzkumu;
 - jazykové znalosti;
 - tuzemská nebo zahraniční praxe vítána.

Příhlášky s přílohami uvedenými na adrese <http://math.cas.cz/position-cz.html> zasílejte

do **15. 4. 2007** v elektronické podobě

na adresu: mathinst@math.cas

a zároveň poštou na adresu:

Matematický ústav AV ČR, v. v. i., sekretariát ředitele,

Žitná 25, 115 67 Praha 1.

Informace z 27. zasedání Akademické rady AV ČR

Na svém 27. zasedání, které se konalo dne 30. ledna 2007, projednala Akademická rada tyto nejdůležitější otázky:

Schválila

- statut cen Akademie věd ČR a jednací řád Komise pro udělování cen Akademie věd ČR;
- směrnici Akademické rady AV ČR pro udělování Akademické prémie *Praemium Academiae*;
- jednací a volební řád Grantové agentury AV ČR;
- smlouvy mezi AV ČR a SSČ AV ČR, v. v. i., o správě areálu Jilská – Husova a smlouvu mezi AV ČR a ÚGN AV ČR, v. v. i., o správě nemovitostí v Brně ve Veslařské ulici.

Jmenovala

- volební komisi Grantové agentury AV ČR pro doplňovací volby do oborových rad v roce 2007 ve složení: RNDr. Miroslav Flieger, CSc. (MBÚ) – předseda, Ing. Květa Pitterová (KNAV), doc. Ing. Emil Pollert, DrSc. (FZÚ), Ing. Juraj Sedláček, DrSc. (ÚMG), Ing. Jaroslava Skřivanová, CSc. (KAV);
- Ing. Ivana J. Dvorského (ÚDU) členem Komise pro informační technologie AV ČR.

Vyslovila souhlas

- s podpisem memoranda o vědecké spolupráci s Národním fondem výzkumu (NRF) z Jihoafrické republiky;
- s dodatkem k dohodě o zřízení a provozování společného pracoviště AV ČR a PRO.MED.CS Praha, a. s., týkajícím se příspěvku PRO.MED.CS Praha, a. s., pro Grantovou agenturu AV ČR;
- s tím, aby předseda AV ČR převzal záštitu nad uspořádáním konference s mezinárodní účastí *20 let Turnaje mladých fyziků*, která se uskuteční ve dnech 10.–13. září 2007 v Hradci Králové.

Doporučila

- V. Pačesovi, aby jmenoval Ing. Miroslava Indru, CSc., a Ing. Petra Vaníčka jako zástupce AV ČR pro žádosti o certifikáty SureServer EDU.

Vzala na vědomí

- protokol o převedení práv a závazků ze Střediska společných činností AV ČR na Akademii věd České republiky – Kancelář.

Informace z 28. zasedání Akademické rady AV ČR

Na svém 28. zasedání, které se konalo dne 13. února 2007, projednala Akademická rada tyto nejdůležitější otázky:

Svolává

- v souladu s čl. 15 Stanov AV ČR **XXX. zasedání Akademického sněmu AV ČR** (druhé zasedání Sněmu v pátém funkčním období 2006–2010) na čtvrtek 26. dubna 2007 v 9:30 hodin a navrhuje mu tento program:

1. Zahájení, schválení programu zasedání a volba pracovních komisí Akademického sněmu;
2. Návrh výroční zprávy o činnosti Akademie věd ČR za rok 2006 a zpráva o činnosti Akademické rady za období od XXIX. zasedání Akademického sněmu;
3. Přednáška (téma bude upřesněno);
4. Závěrečný účet Akademie věd ČR za rok 2006 a její současná ekonomická situace;
5. Zpráva Dozorčí komise Akademického sněmu;
6. Volné návrhy;
7. Zpráva návrhové komise Akademického sněmu, schválení usnesení a závěr zasedání.

Schválila

- způsob a harmonogram kontroly průběhu řešení výzkumných záměrů pracovišť AV ČR a průběžného hodnocení výsledků jejich výzkumné činnosti.

Vyslovila souhlas

- s návrhem J. Pánka, aby předseda AV ČR převzal záštitu nad mezinárodní konferencí *Restituce zkonfiskovaných uměleckých*

předmětů. Přání nebo realita?, kterou pořádá v Liberci ve dnech 27.–29. listopadu 2007 Centrum pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí II. světové války Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.

Doporučila

- předsedovi AV ČR udělit pamětní medaili Jana Patočky
- PhDr. Ivanu Dubskému, CSc. (Filosofický ústav AV ČR, v. v. i.),
- Dr. Klausu Nellenovi (Institut für die Wissenschaften vom Menschen, Vídeň, Rakousko),
- PhDr. RNDr. Jiřímu Polívkovi (Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav filosofie a religionistiky).

Vzala na vědomí

- návrh rozpočtu AV ČR pro rok 2008 a střednědobého výhledu na léta 2009–2010,
- výsledky kontroly hospodaření v Psychologickém ústavu AV ČR za léta 2004–2005 a opatření k nápravě zjištěných nedostatků,
- výsledky kontroly hospodaření ve Fyzikálním ústavu AV ČR za léta 2004–2005 a opatření k nápravě zjištěných nedostatků,
- výsledky kontroly hospodaření v Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR za léta 2004–2005 a opatření k nápravě zjištěných nedostatků,
- přehled využití investičních prostředků na informační technologie v roce 2006 a předpokládané investice v této oblasti na rok 2007,
- výroční zprávu AV ČR o poskytování informací za rok 2006.

Informace z 220. zasedání Rady pro výzkum a vývoj 9. února 2007

ZÁVAŽNÉ PROJEDNÁVANÉ BODY A ZÁVĚRY ZE ZASEDÁNÍ

Změna stálého hosta RVV

Náměstkem ministryně školství, mládeže a tělovýchovy skupiny pro výzkum a vysoké školy a současně stálým hostem RVV byl jmenován Ing. Pavel Komárek, CSc.

Zástupce RVV v monitorovacích výborech a v mezirezortním koordinačním výboru

Zástupcem RVV v monitorovacích výborech pro *Operační program Výzkum a vývoj pro inovace* a *Operační program Podnikání a inovace* byl navržen její zpravodaj Ing. Miroslav Janeček, CSc., a zástupcem RVV a zároveň předsedou mezirezortního koordinačního výboru byl navržen sekretář RVV RNDr. Marek Blažka.

Programy Operačního programu Podnikání a inovace

Rada vzala na vědomí projednání *Operačního programu Podnikání a inovace* ve vládě dne 17. ledna 2007 a požádala MŠMT a MPO o založení mezirezortního koordinačního výboru k OP Pla OP VaVpl, na jehož složení se oba orgány dohodnou s RVV.

Systém práce s experty EU

Materiál *Systém práce s experty EU*, který vypracoval Odbor mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji MŠMT, obsahuje úvod do práce ve výborech na evropské úrovni, členění expertních skupin, nominační postupy, naznačení možné spolupráce s experty. Rada určila zpravodajem k tomuto materiálu Ing. Miroslava Janečka, CSc., a dále požádala MŠMT o předložení druhé verze návrhu na dubnovém zasedání Rady.

Informace o návrhu na jmenování zástupce ČR do expertní pracovní skupiny Evropský technologický institut

V říjnu 2006 předložila Evropská komise návrh nařízení, kterým se zřizuje Evropský technologický institut (ETI), samostatný projekt propojující výzkum-vzdělávání-inovace na špičkové úrovni, který nemůže být zaměňován s jinými projekty výzkumu či vzdělávání. Institut se zaměří na rychlou aplikaci výsledků výzkumu do nových technologií. Rada souhlasila s návrhem Ing. J. Doležala, CSc., jako zástupce ČR do expertní skupiny ETI.

Úkoly RVV v roce 2007

Rada schválila své legislativní, nelegislativní a ostatní úkoly na rok 2007 a schválila zpravodaje navržené k těmto úkolům.

Změna členů Pracovní skupiny

Rada schválila návrh na změnu složení PS Analýzy VaV: místo prof. Ing. V. Haasze, CSc., je členem prof. RNDr. J. Bednář, CSc.; Ing. Miroslava Marka, CSc., nahradil Ing. Václav Hanke, CSc.

Dále Rada schválila návrh změny složení Mezirezortní pracovní skupiny pro přípravu *Metodiky hodnocení VaV* a jejich výsledků v roce 2007: místo prof. PhDr. Petra Matějů, Ph.D., se členem stal Ing. Václav Hanke, CSc.

Program VaV Ministerstva obrany Rozvoj dosažených operačních schopností ozbrojených sil České republiky

Rada jmenovala zpravodajem pro program VaV MO prof. V. Přenosila a odsouhlasila návrh stanoviska RVV, ve kterém doporučila vládě schválit materiál v předloženém znění po zapracování připomínek uvedených ve stanovisku Rady.

Návrh výdajů státního rozpočtu na VaV na roky 2008–2010 na činnost RVV

Rada schválila návrh rozpočtu na rok 2008 s výhledem na léta 2009 a 2010 na činnost RVV. Sekretariátu Rady uložila zapracovat jej do celkového návrhu výdajů státního rozpočtu na výzkum a vývoj na rok 2008 s výhledem na léta 2009 a 2010 a také dořešit v co nejkratším termínu ve spolupráci s MF strukturu rozpočtu v rámci MŠMT včetně samostatného účetnictví odboru M5-sRVV.

Změna Statutu OK RVV a BK RVV

Rada schválila změnu Statutu odborných komisí RVV a změnu Statutu Bioetické komise RVV.

Odměny za činnost člena v odborné komisi a v Bioetické komisi stanoví předseda RVV podle § 35 odstavce 8 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů. Úhrada nákladů spojených s činností v odborné komisi a v Bioetické komisi je součástí této odměny.

Projekt šetření profesního růstu absolventů doktorského studia

Cílem projektu, na kterém se podílí Český statistický úřad a AV ČR, MŠMT a RVV, je shromáždit údaje o nejkvalifikovanější části naší populace, zejména informace o profesním růstu osob s ukončeným doktorským vzděláním v ČR.

Žádost o souhlas pro použití rezervního fondu GA ČR na úhradu odvodu

V GA ČR proběhla v roce 2005 kontrola Závěrečného účtu kapitoly státního rozpočtu ze strany NKÚ, která zjistila pochybení v oblasti provádění rozpočtových opatření, což NKÚ označil jako rozpočtovou nekázeň, následná kontrola FÚ pro Prahu 1 skončila výměrem odvodu a penále.

Rada souhlasila s převedením prostředků rezervního fondu GA ČR na úhradu předepsaného odvodu a penále.

I. Oblast věd o neživé přírodě

1. Sekce matematiky, fyziky a informatiky

Rada Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR, veřejné výzkumné instituce, vyhlašuje veřejné výběrové řízení na obsazení funkce ředitele/ředitelky pracoviště.

Požadavky:

- splnění zákonných podmínek podle ustanovení § 17, odst. 4–6 zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění;
- vysokoškolské vzdělání a vědecká kvalifikace v některém z oborů fyziky;
- významné výsledky tvůrčí vědecké činnosti;
 - organizační schopnosti a zkušenosti;
 - jazykové znalosti;
 - morální bezúhonnost.

Příhlašku do výběrového řízení s kontaktními údaji, prohlášením uchazeče, že v případě jmenování ředitelem doloží splnění podmínek vyplývajících pro výkon této funkce z § 17 odst. 4 a 5 a zajistí splnění podmínek vyplývajících z § 17 odst. 6 zákona č. 341/2005 Sb., stručným životopisem, doklady o dosažené kvalifikaci a přehledem dosavadní praxe zasílejte písemně nejpozději do **10. dubna 2007** na adresu:

Předseda Rady ústavu prof. Jiří Chýla,

Fyzikální ústav AV ČR, v. v. i., Na Slovance 2, 182 21 Praha 8.

Obálku označte na zadní straně nápisem **VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ**.

Předpokládá se, že při případném osobním pohovoru před výběrovou komisí prokáže kandidát/kandidátka svou znalost problematiky ústavu a přednese svou představu o záměrech, které by ve funkci ředitele/ředitelky chtěl/chtěla realizovat.

Rada Matematického ústavu Akademie věd ČR, veřejné výzkumné instituce, vyhlašuje veřejné výběrové řízení na obsazení funkce ředitele/ředitelky pracoviště.

Požadavky:

- splnění zákonných podmínek podle ustanovení § 17, odst. 4–6 zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění;
- vysokoškolské vzdělání a vědecká nebo vědeckopedagogická kvalifikace v oboru;
- významné výsledky tvůrčí vědecké činnosti;
 - organizační schopnosti a zkušenosti;
 - jazykové znalosti;
 - morální bezúhonnost.

Příhlašky se stručným životopisem, doklady o dosažené kvalifikaci, přehledem dosavadní praxe, seznamem hlavních vědeckých prací a představou o řízení a rozvoji pracoviště zasílejte písemně nejpozději do **20. dubna 2007** na adresu:

Rada MÚ AV ČR, v. v. i., Žitná 25, 115 67 Praha 1.

Obálku označte **VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ**.

II. Oblast věd o živé přírodě a chemických věd

4. Sekce chemických věd

Rada Ústavu analytické chemie Akademie věd ČR, veřejné výzkumné instituce, vyhlašuje veřejné výběrové řízení na obsazení funkce ředitele/ředitelky pracoviště.

Požadavky:

- splnění zákonných podmínek podle ustanovení § 17 odst. 4–6 zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění;
 - vysokoškolské vzdělání a vědecká nebo vědeckopedagogická kvalifikace v oblasti chemických věd;
 - významné výsledky tvůrčí vědecké činnosti;
 - organizační schopnosti a zkušenosti;
 - jazykové znalosti;
 - morální bezúhonnost.

Příhlašky se stručným životopisem, doklady o dosažené kvalifikaci, přehledem dosavadní praxe a seznamem hlavních vědeckých prací zasílejte písemně nejpozději do **10. dubna 2007** na adresu:

Ústav analytické chemie AV ČR, v. v. i., sekretariát, Veveří 97, 602 00 Brno.

Předpokládá se, že při osobním pohovoru přednesete též svou představu o funkci, o níž se ucházíte, a o záměrech, které byste v ní chtěl/chtěla realizovat.

Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v. v. i.,

si Vás dovoluje pozvat na přednášky z Cyklu zvaných přednášek na ÚOCHB/The IOCB Invited Lecture Series

30. března 2007

Biology Oriented Synthesis

prof. Herbert Waldmann

MPI of Molecular Physiology, Dortmund, Německo

4. dubna 2007

Advances in Transition Metal Lewis Acid – Mediated and Catalyzed Reactions

prof. E. Peter Kündig

Department of Organic Chemistry, University of Geneva, Ženeva, Švýcarsko

25. dubna 2007

Molecular Printboards

prof. David N. Reinhoudt

Faculty of Science and Technology, University of Twente, Enschede, Nizozemsko

Přednášky se konají vždy od **10:00 hod.** v přednáškovém sále Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v. v. i., Flemingovo náměstí 2, Praha 6.

Bližší informace: RNDr. Irena G. Stará, ÚOCHB AV ČR, v. v. i., tel.: 220 183 315, e-mail: stara@uochb.cas.cz, www.uochb.cas.cz.

III. Oblast humanitních a společenských věd

7. Sekce sociálně-ekonomických věd

Rada Národohospodářského ústavu Akademie věd ČR, veřejné výzkumné instituce, vyhlašuje veřejné výběrové řízení na obsazení funkce ředitele/ředitelky pracoviště.

Požadavky:

- splnění zákonných podmínek podle ustanovení § 17, odst. 4–6 zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění;
- Ph.D. vzdělání a vědecká nebo vědeckopedagogická kvalifikace v oboru ekonomie;
 - významné výsledky tvůrčí vědecké činnosti v oboru ekonomie;
- organizační schopnosti a manažerské zkušenosti;
 - jazykové znalosti;
 - morální bezúhonnost.

Příhlášky se strukturovaným životopisem, doklady o dosažené kvalifikaci, přehledem dosavadní praxe a seznamem hlavních vědeckých prací zašlete nebo doručte písemně nejpozději do **23. dubna 2007** do **16:00 hod.** na adresu:

**Rada Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.,
Politických vězňů 7, 111 21 Praha 1.**

Obálku označte nápisem **VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ**.

Předpokládá se, že při osobním pohovoru přednesete svou představu o funkci, o níž se ucházíte, a o záměrech, které byste v ní chtěl/chtěla realizovat.

Rada Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, veřejné výzkumné instituce, vyhlašuje veřejné výběrové řízení na obsazení funkce ředitele/ředitelky pracoviště.

Požadavky:

- splnění zákonných podmínek podle ustanovení § 17 odst. 4–6 zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění;
- vysokoškolské vzdělání a vědecká nebo vědeckopedagogická kvalifikace v oboru právo;
- významné výsledky tvůrčí vědecké činnosti;
 - organizační schopnosti a zkušenosti;
 - jazykové znalosti;
 - morální bezúhonnost.

Příhlášky se stručným životopisem, doklady o dosažené kvalifikaci, přehledem dosavadní praxe a seznamem hlavních vědeckých prací je třeba doručit nejpozději do **13. dubna 2007** na adresu:

**Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.,
Národní 18, 116 00 Praha 1.**

Příhlášky zasílejte v zalepené obálce označené nápisem **VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ**.

Předpokládá se, že při osobním pohovoru před výběrovou komisí přednesete též svou představu o funkci, o níž se ucházíte, a o záměrech, které byste v ní chtěl/chtěla realizovat.

9. Sekce humanitních a filologických věd

Rada Ústavu pro jazyk český Akademie věd ČR, veřejné výzkumné instituce, vyhlašuje veřejné výběrové řízení na obsazení funkce ředitele/ředitelky pracoviště.

Požadavky:

- splnění zákonných podmínek podle ustanovení § 17, odst. 4–6 zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění;
 - vysokoškolské vzdělání a vědecká nebo vědeckopedagogická kvalifikace v oboru lingvistiky;
- významné výsledky tvůrčí vědecké činnosti;
 - organizační a řídicí schopnosti;
 - jazykové znalosti;
 - morální bezúhonnost.

Příhlášky se stručným odborným životopisem, doklady o dosažené kvalifikaci, přehledem dosavadní praxe a seznamem hlavních vědeckých prací doručte písemně nejpozději do **12. dubna 2007** do **14:00 hod.** poštou (příp. předejte osobně) na adresu:

**Rada Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i.,
Letenská 4, 118 51 Praha 1.**

V průběhu osobního pohovoru budete vyzván/vyzvána k přednesení své představy o záměrech, které byste ve funkci, o níž se ucházíte, chtěl/chtěla realizovat.

Rada Orientálního ústavu Akademie věd ČR, veřejné výzkumné instituce, vyhlašuje veřejné výběrové řízení na obsazení funkce ředitele/ředitelky pracoviště.

Požadavky:

- splnění zákonných podmínek podle ustanovení § 17, odst. 4–6 zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění;
 - vysokoškolské vzdělání a vědecká nebo vědeckopedagogická kvalifikace v oboru *orientalistika a afrikanistika*, který je základní náplní výzkumných projektů pracoviště;
- akademická vědecká hodnost je podmínkou, praxe na vedoucí funkci vítána;
- významné výsledky tvůrčí vědecké činnosti;
 - organizační schopnosti a zkušenosti;
 - jazykové znalosti a morální bezúhonnost.

Příhlášky se stručným životopisem, doklady o dosažené kvalifikaci, přehledem dosavadní praxe, seznamem hlavních vědeckých prací a stručných tezí o svých záměrech zasílejte písemně nejpozději do **15. 4. 2007** na adresu:

**Rada Orientálního ústavu AV ČR, v. v. i. (k rukám předsedy),
Pod Vodárenskou věží 4, 182 08 Praha 8.**

Předpokládá se, že při osobním pohovoru rozvedete svou představu o funkci, o níž se ucházíte, a o záměrech, které byste v ní chtěl/chtěla realizovat.

ACADEMIA

Painting the Jungle

Painting the Jungle, the amply illustrated publication of an excellent Czech author of scientific drawings, Jan Dungel, brings together fascinating photos and drawings of the jungle from his journeys through South America – Amazonian rainforests, savannahs (grassland with widely spaced trees), Llanos (extensive systems of grasslands on flat plains) or in Pantanal (the world's largest wetland area in Brazil, Bolivia and Paraguay).

RESUMÉ

INTERVIEW

We Need to Change Our Way of Thinking and We Need Quality

An interview with a remarkable hematologist and cancer specialist, Prof. Pavel Klener, who is a former minister of health, pro-rector of Charles University, presidential candidate, director of the Institute of Hematology and Blood Transfusion and head of the 1st Medical Department of the university's 1st Faculty of Medicine. He presents his views on the relationship between Czech universities and the Academy of Sciences, as well as on the system of continuing education of doctors and funding of science projects.

SCIENCE AND RESEARCH

Leopold Katz and Czech Academy of Sciences and Arts

On the occasion of the 80th anniversary of the death of an important patron and supporter of the Czech Academy of the Sciences and Arts – Leopold Katz (1854–1927) the Institute of Contemporary History

arranged an excursion to the family vault at Olšany Cemetery. The text introduces some new details about this Jewish attorney who financially supported two generations of Czech painters and sculptors (for example, V. Hynais, M. Aleš, J. V. Myslbek, M. Švabinský and others) and was the most important personage of the Czech-Jewish assimilation movement in the second half of the 19th century.

Nečtiny at the Crossroads

The 8th interdisciplinary seminar, *Nature and Culture on new crossroad*, in Nečtiny from 15th–18th January 2007, under the patronage of the University of West Bohemia in Pilsen, welcomed the most renowned scientists in various branches as well as artists, the public and students.

Interest in Oral History increases

Constitutive meeting of the Czech Oral History Association took part on 8th January 2007 in the Academy building. The method of oral history in Eastern Europe is less prevalent than in the West, so the meeting was some kind of breakthrough.

**Studium Europy Wschodniej
UNIwersytet Warszawski**
vyhlašuje

7. ročník konkurzu na 25 stipendií

pro uchazeče z postkomunistických zemí
na 2leté studium otázek střední
a východní Evropy
od 1. října 2007 do 30. června 2009.

Podmínky konkurzu
a bližší informace o programu naleznete
na adrese: <http://www.studium.uw.edu.pl>

**Vědecká rada Akademie věd ČR,
Grémium pro vědecký titul
a komise pro obhajoby
doktorských disertací
v oboru *Astronomie a astrofyzika***
oznamuje:

Obhajoba doktorské disertační práce
**Fine Structures in and around Sunspots
and Pores**

RNDr. Michala Sobotky, CSc.,

k udělení vědeckého titulu *doktor věd* se koná
dne **16. dubna 2007 ve 14:00 hod.**
v Astronomickém ústavu AV ČR, v. v. i.,
Boční II/1401, Praha 4.

NOVÉ KNIHY

NAKLADATELSTVÍ ACADEMIA

OTÁZKA VINY

Příspěvek k německé otázce

Jaspersova knížka o vině vyšla v roce 1946. Němci její vydání – pouhý rok po válečné porážce – nijak neuvítali. Text není jen historickým dokumentem dokreslujícím dávno minulou situaci poválečného Německa, ale přináší poznání, že my všichni jsme odpovědní za minulost, a také za budoucnost, ale zejména *před* budoucností. Český překlad byl poprvé vydán v roce 1969 a dodnes neztratil nic ze své aktuálnosti.

Jaspers K., Academia, Praha 2006. Vydání 1.

V HLAVNÍ ROLI FERDINAND VANĚK

Postavu Ferdinanda Vaňka jako své stylizované alter ego použil Václav Havel poprvé v *Audienci* roku 1975 a od té doby se počet divadelních her s tímto hrdinou rozrostl na deset. Specifikem antologie, kterou nakladatelství Academia přichystalo jako dárek k jubileu Václava Havla, není jen to, že hry vycházejí v Česku společně poprvé, ale také skutečnost, že *Arest*, *Sanitární noc* a *Příjem* vycházejí oficiálně vůbec poprvé.

Havel V., Landovský P., Kohout P., Dienstbier J., Academia, Praha 2006. Vydání 1.

PŘÍBĚH

Imre Kertész: Protokol – Péter Esterházy: Život a literatura

Věčné téma manipulace, zneužívání moci a totalitarismu je základním námětem kratičké povídky I. Kertésze, jež je založena na epizodě z autorova života. Na základě nicotného konfliktu se státní mocí se rozvíjí pesimistická úvaha o tom, jak hluboce jsou v nás zakořeněny agrese i strachy, které jsme mylně přisuzovali jen podmínkám nedemokratických poměrů. Téma pak vlastním způsobem zpracovává Péter Esterházy a zneklidňující text Kertészův začíná žít svým vlastním životem. Není však zcela zřejmé, zda jde o literaturu v životě, nebo o život v literatuře.

Kertész I., Esterházy P., Academia (edice Janus), Praha 2006. Vydání 1.

KOMPENDIUM STATISTICKÉHO ZPRACOVÁNÍ DAT

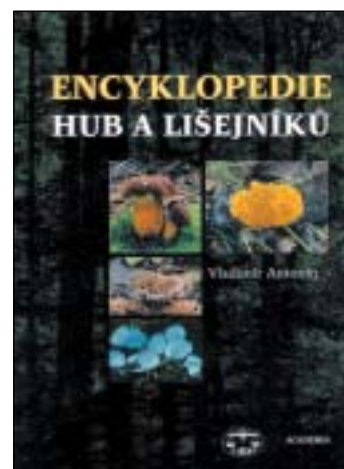
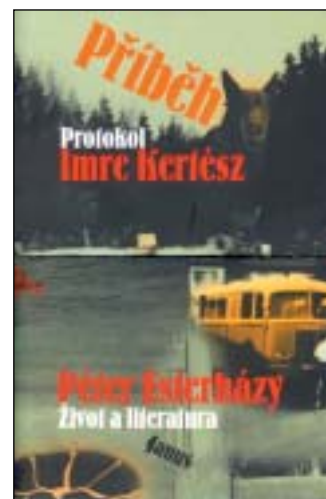
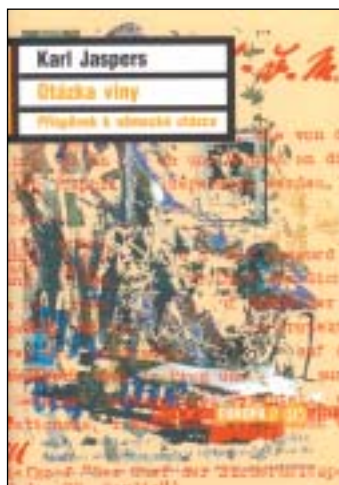
Publikace zaměřená na statistickou analýzu experimentálních dat třídí úlohy podle charakteru a původu dat (chemických, fyzikálních, biochemických, ekonomických apod.). V každé kapitole je uveden postup analýzy dat, vzorový příklad s komentovaným výstupem z počítače a vzorem protokolu. Vzorový software a data k úlohám jsou na doprovodném kompaktním disku. Kniha je vítanou pomůckou pro studenty vysokých škol technického, přírodovědného i ekonomického směru, dále je určena pracovníkům výzkumných ústavů, podnikových a kontrolních laboratoří a zkušeben ke kontrole kvality. Jedná se o druhé přepracované a rozšířené vydání.

Meloun, M., Militký, J., Academia, Praha 2006. Vydání 1.

ENCYKLOPEDIE HUB A LIŠEJNÍKŮ

Do rozmanité říše hub patří jak mikroskopické druhy o velikosti několika málo tisícín milimetrů a viditelné pouze pod mikroskopem, tak velké houby, které vytvářejí plodnice větší než jeden metr s hmotností několika desítek kilogramů. Encyklopedie obsahuje více než 7100 hesel druhů, rodů a čeledí hub, jež jsou řazeny abecedně podle českých názvů. To umožňuje rychlé vyhledání základních informací o každém taxonu včetně jeho zařazení do systematických jednotek až do výše řádu. Text je doplněn 240 černobílými kresbami a 96 barevnými fotografiemi.

Antonín, V., Academia, Praha 2006. Vydání 1.

DIVADELNÍ KOSTÝM

VŠECHNA FOTA: DOROTHEA BYLICA, ARCHIV SSC

Tak trochu z jiného „soudku“ byla výstava Milici Gedeonové – *Návrhy divadelních kostýmů* – ve foyer budovy Akademie věd na Národní 3 v Praze. Tvorba autorky je převážně spjata s kladenským divadlem, kde se přes 30 let podílela na většině inscenací. Přes věrnost kladenskému divadlu jsme se s jejím jménem setkávali nejen v dalších českých, ale i moravských a slovenských divadlech. Návrhy kostýmů vytvořila také pro inscenace Hudebního divadla v Karlíně.

Na vernisáži 12. února t. r. představila Milicu Gedeonovou (vlevo) a její tvorbu Sylva Marešová.

jeen